

Σύλλογος Προστασίας Περιβάλλοντος Νότιας Καρυστίας

1/2021

Κατερίνα Αποστολάτου, Dr. phil. (μέλος Δ.Σ.)

ΥΠΟΒΑΘΜΙΣΗ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΑΙΟΛΙΚΩΝ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ ΣΤΟΝ ΔΗΜΟ ΚΑΡΥΣΤΟΥ

Ο Νόμος 1126/1981¹, άρθρο 11, παρ. 4, καθορίζει ότι: "Εις τον κατάλογον [Σημ.: Κατάλογος Παγκοσμίου Κληρονομιάς] δύνανται να περιληφθούν μόνον τα αγαθά της πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς τα οποία απειλούνται από σοβαρούς και συγκεκριμένους κινδύνους, ως είναι η απειλή εξαφάνισης οφειλομένη εις επιταχυνομένην φθοράν, σχέδια μεγάλων δημοσίων ή ιδιωτικών έργων ή ταχεία πολεοδομική ή τουριστική ανάπτυξις ...".

Ως "πολιτιστική κληρονομιά" θεωρούνται τα παρακάτω (Νόμος 1126/1981, άρθρο 1):

(α) Μνημεία: αρχιτεκτονικά έργα, σημαντικά έργα γλυπτικής και ζωγραφικής, έργα ή κατασκευές αρχαιολογικού χαρακτήρα, επιγραφές, σπήλαια και σύνολα έργων παγκόσμιας αξίας από απόψεως ιστορίας, τέχνης ή επιστήμης,

(β) Σύνολα οικοδομημάτων: ομάδες κτιρίων μεμονωμένων ή ενοτήτων (οικισμών) τα οποία, λόγω της αρχιτεκτονικής, της ομοιογένειας ή της θέσης τους, έχουν παγκόσμια αξία από απόψεως ιστορίας, τέχνης ή επιστήμης, και

(γ) Τοπία: έργα του ανθρώπου ή συνδυασμός έργων του ανθρώπου και της φύσης, καθώς και εκτάσεις περιλαμβανομένων και των αρχαιολογικών χώρων οι οποίες έχουν παγκόσμια αξία από ιστορικής, αισθητικής, εθνολογικής και ανθρωπολογικής άποψης.

Ως "φυσική κληρονομιά" θεωρούνται (Νόμος 1126/1981, άρθρο 2):

¹ "Περί κυρώσεως της εις Παρισίους την 23ην Νοεμβρίου 1972 υπογραφείσης Διεθνούς Συμβάσεως δια την προστασίαν της Παγκοσμίου Πολιτιστικής και Φυσικής Κληρονομιάς".

- (α) Φυσικά μνημεία αποτελούμενα από φυσικούς ή βιολογικούς σχηματισμούς ή από ομάδες τέτοιων σχηματισμών παγκόσμιας αξίας από αισθητικής ή επιστημονικής άποψης,
- (β) Γεωλογικοί και φυσιογραφικοί σχηματισμοί και ακριβώς καθορισμένες εκτάσεις που αποτελούν την κατοικία απειλούμενων ζωικών και φυτικών ειδών, παγκόσμιας αξίας από άποψης επιστήμης ή ανάγκης διατήρησης, και
- (γ) Φυσικά τοπία ή ακριβώς καθορισμένες φυσικές εκτάσεις παγκόσμιας αξίας από άποψης επιστήμης, ανάγκης διατήρησης ή φυσικού κάλλους.

Ο Νόμος 3028/2002², άρθρο 3, παρ. 2, καθορίζει ότι: "Η προστασία των μνημείων, αρχαιολογικών χώρων και ιστορικών τόπων περιλαμβάνεται στους στόχους οποιουδήποτε επιπέδου χωροταξικού, αναπτυξιακού, περιβαλλοντικού και πολεοδομικού σχεδιασμού ή σχεδίων ισοδύναμου αποτελέσματος ή υποκατάστατών τους".

Στην *Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Προστασία της Αρχαιολογικής Κληρονομιάς* (Νόμος 3378/2005) αναφέρεται ότι η Αρχαιολογική Κληρονομιά (δηλαδή κατασκευές, οικοδομήματα, αρχιτεκτονικά σύνολα, οργανωμένοι χώροι και τόποι, κινητά αντικείμενα και μνημεία πάσης φύσεως, είτε αυτά βρίσκονται στη γη είτε μέσα στο νερό) αποτελεί βασικό παράγοντα για την γνώση της ιστορίας των πολιτισμών [...] και απειλείται σοβαρά με καταστροφή, τόσο από την αύξηση του αριθμού των μεγάλων αναπτυξιακών έργων [...] ή ακόμα και από την ανεπαρκή πληροφόρηση της κοινής γνώμης.

Τα τελευταία χρόνια στην Καρυστία η αδιάκοπη κατασκευή αιολικών βιομηχανικών εγκαταστάσεων με εκατοντάδες ανεμογεννήτριες σε απρόσιτες, παρθένες περιοχές, έχει οδηγήσει εκτός της τεράστιας περιβαλλοντικής και τουριστικής υποβάθμισης και στην ανεπαρκή προστασία της Αρχαιολογικής Κληρονομιάς. Μια από τις κύριες αιτίες του προβλήματος είναι οι διαχρονικά υποβαθμισμένες, υποχρηματοδοτούμενες και υποστελεχωμένες αρμόδιες υπηρεσίες, ό,τι αυτό συνεπάγεται. Τα παραδείγματα βεβηλωμένων αρχαιολογικών θέσεων και μνημείων είναι πολλά και καλύπτουν σε έκταση όλο το Δήμο Καρύστου. Ας αναλογιστούμε μόνο, ότι σχεδόν 700 ανεμογεννήτριες βρίσκονται αυτή τη στιγμή σε κάποιο από τα στάδια αδειοδότησης (άδεια παραγωγής, εγκατάστασης ή λειτουργίας).³

Οι υπεύθυνοι των αρχαιολογικών υπηρεσιών λόγω πίεσης χρόνου αλλά και της μεγάλης έκτασης

2 "Για την προστασία των Αρχαιοτήτων και εν γένει της Πολιτιστικής Κληρονομιάς".

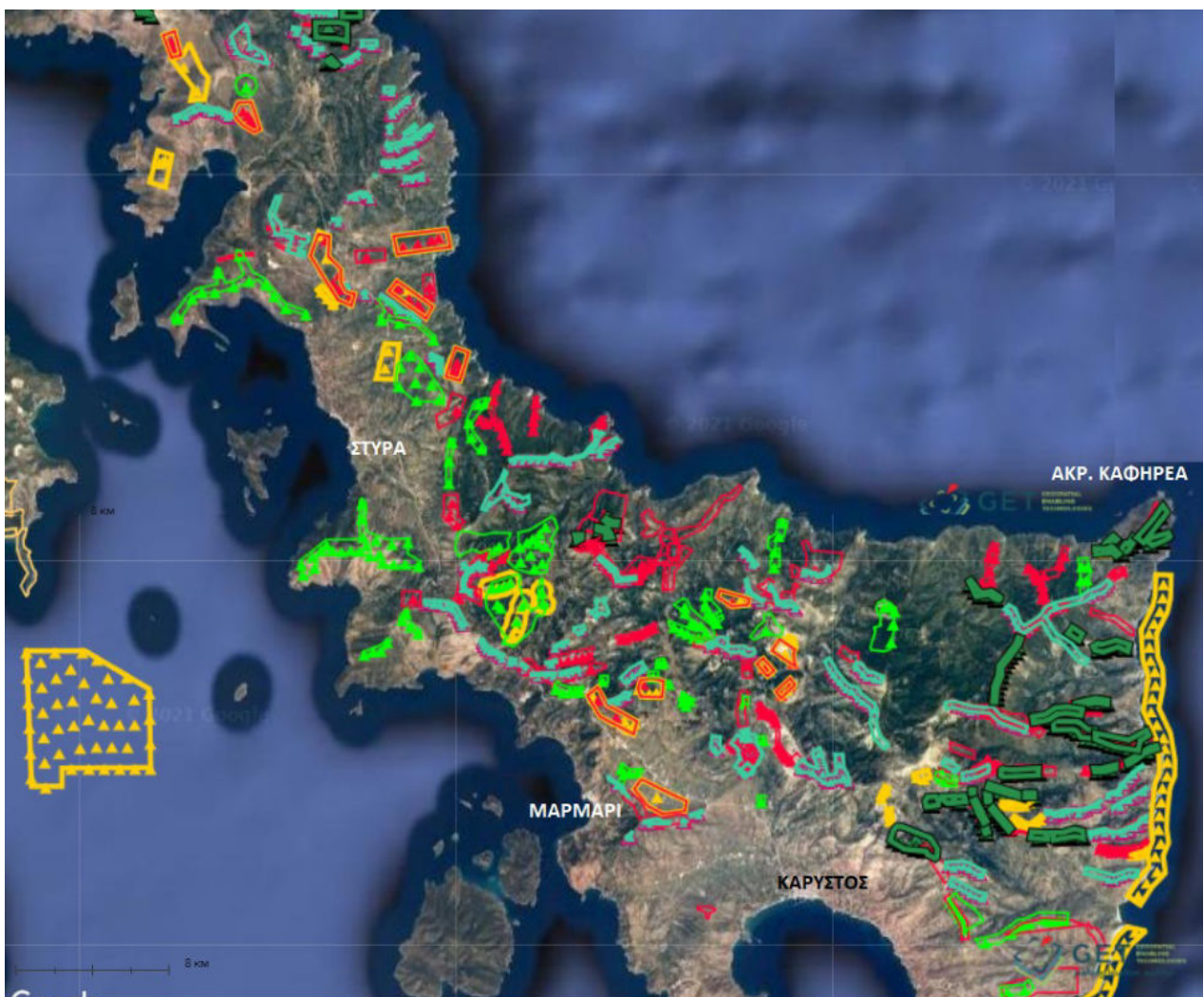
3 Τον Ιανουάριο του 2021 στο Δήμο Καρύστου 411 ανεμογεννήτριες έχουν 'Άδεια Λειτουργίας, 124 έχουν 'Άδεια Εγκατάστασης (δηλαδή βρίσκονται προ των πυλών), 163 έχουν 'Άδεια Παραγωγής και 64 είναι υπό αξιολόγηση. Σύνολο 762 ανεμογεννήτριες (1.500 MW).

που καλύπτουν οι αιολικοί σταθμοί (π.χ. διάσπαρτοι σε όλο τον Καφηρέα), δεν είναι δυνατόν να καταγράψουν τις αρχαιολογικές θέσεις κατά τις αυτοψίες που συνήθως έχουν διάρκεια μιας ημέρας και λίγων μάλιστα ωρών, ειδικά όταν πρέπει να καλυφθούν μεγάλες αποστάσεις, όπως για παράδειγμα Χαλκίδα-Καβοντόρος με επιστροφή την ίδια ημέρα (360χλμ). Επειδή πρόκειται για έργα "στρατηγικής σημασίας" που πρέπει να προχωρήσουν κατά την άποψη του Ελληνικού Κράτους με ταχείς ρυθμούς, οι αρμόδιες υπηρεσίες δυσκολεύονται να γνωμοδοτήσουν αρνητικά ακόμα και σε περιπτώσεις που ανεμογεννήτριες, πυλώνες υψηλής τάσης και οδοποιία θέτουν σε κίνδυνο ακόμα και ορατά αρχαιολογικά ευρήματα. Για να μην αναφερθούμε βεβαίως στην από τον Νόμο υποχρεωτική απόσταση τουλάχιστον 500 μέτρων μεταξύ ανεμογεννήτριας και κηρυγμένου αρχαιολογικού χώρου (Ζώνη Α), πολιτιστικού μνημείου και ιστορικού τόπου. Για την ορθή χωροθέτηση των αιολικών πάρκων, το Παράρτημα II της Κ.Υ.Α 49828/08 (ΦΕΚ2464Β'/03.12.2008) με την οποία εγκρίθηκε το ΕΠΧΣ&ΑΑ για τις ΑΠΕ περιλαμβάνει ένα σύνολο κριτηρίων για τις αποστάσεις που πρέπει να τηρούνται από γειτνιάζουσες χρήσεις γης, δραστηριότητες και δίκτυα τεχνικής υποδομής, έτσι και για τις αποστάσεις από περιοχές και στοιχεία πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς. Να σημειώσουμε εδώ ότι δεν υπάρχει στη χώρα μας χάρτης που να αποτυπώνει όλες τις ζώνες αποκλεισμού γύρω από τους αρχαιολογικούς χώρους και τα μνημεία στο σύνολό τους. Επομένως τίθεται το ερώτημα με ποιο τρόπο αξιολογούν οι αρμόδιες υπηρεσίες τα αιτήματα των εταιρειών ΑΠΕ και πως διασφαλίζουν τη μη χωροθέτηση ανεμογεννητριών σε περιοχές που αυτό δεν επιτρέπεται; Επίσης εάν και πως εξετάζεται η συνολική επιρροή όλων των αιολικών σταθμών μιας περιοχής και των συνοδών τους έργων στους αρχαιολογικούς χώρους και στα μνημεία;

Γ. Αποστάσεις από περιοχές και στοιχεία πολιτιστικής κληρονομιάς	
Ασύμβατη χρήση	Ελάχιστη απόσταση ² εγκατάστασης από την ασύμβατη χρήση
Εγγεγραμμένα στον Κατάλογο Παγκόσμιας Κληρονομιάς και τα άλλα μείζονος σημασίας μνημεία, αρχαιολογικοί χώροι και ιστορικοί τόποι της παρ. 5. εδάφιο ββ του άρθρου 50 του Ν. 3028/02	3.000 μ.
Ζώνη απολύτου προστασίας (Ζώνη Α) λοιπών αρχαιολογικών χώρων	$A=7d$, όπου (d) η διάμετρος της φτερωτής της ανεμογεννήτριας, τουλάχιστον 500 μ.
Κηρυγμένα πολιτιστικά μνημεία και ιστορικοί τόποι	$A=7d$, όπου (d) η διάμετρος της φτερωτής της ανεμογεννήτριας, τουλάχιστον 500 μ.

Εάν δε ορίσουμε ως μνημείο το κάθε κινητό ή ακίνητο, υλικό ή άυλο αντικείμενο από το οποίο

μπορούμε να αντλήσουμε κάποια ιστορική πληροφορία, δηλαδή στην ουσία το κάθε υλικό ή άυλο αποτύπωμα της επενέργειας του ανθρώπου στη φύση (Κλώντζας 2020), τότε συνειδητοποιούμε το μέγεθος της καταστροφής που έχει γίνει από την άναρχη εγκατάσταση αιολικών σταθμών στο Δήμο Καρύστου. Η ανησυχία των κατοίκων και όσων ενδιαφέρονται για την αρχαιολογική κληρονομιά της Καρυστίας είναι δικαιολογημένη, όπως θα παρουσιάσουμε στη συνέχεια. Όσο αυξάνεται ο αριθμός των αιολικών σταθμών, τόσο τους ανθρώπους της Καρύστιας δεν θα τους συνδέει πια τίποτα με την ιστορία και τον τόπο τους, καθώς θα είναι αποκομμένοι από κάθε φυσικό-ιστορική πληροφορία και αυτό γιατί ο άνθρωπος και η κοινωνία του δεν μπορεί σε καμία περίπτωση να κατανοηθεί αποκομμένα από τη φύση. Αποτελούν αδιάσπαστη ενότητα (Κλώντζας 2020).

ΑΙΟΛΙΚΟΙ ΣΤΑΘΜΟΙ ΣΤΟ ΔΗΜΟ ΚΑΡΥΣΤΟΥ

1. ΔΡΑΚΟΤΕΙΧΟΣ (ΠΛΑΚΩΤΑ)

Η περιοχή "Πλακωτά" λίγα χιλιόμετρα από την Κάρυστο και πάνω από τα Στεφάνια της Λάλας αποτελεί ένα γεωλογικό μνημείο μοναδικό στο είδος του στην Εύβοια. "Πρόκειται για ένα οροπέδιο με οριζόντιες στρώσεις σιπολινομαρμάρων που έχουν υποστεί έντονη καρστική διάβρωση. Δημιουργούνται έτσι κατά μήκος ρωγμές με άφθονες μικρές και μεγάλες σπηλαιώσεις και χαραδρώσεις" (Βλάμη 2000). Η περιοχή είναι ένας ακόμα οικότοπος μοναδικού κάλλους και σημασίας της Καρυστίας που έπεσε θύμα της εγκατάστασης αιολικών σταθμών.

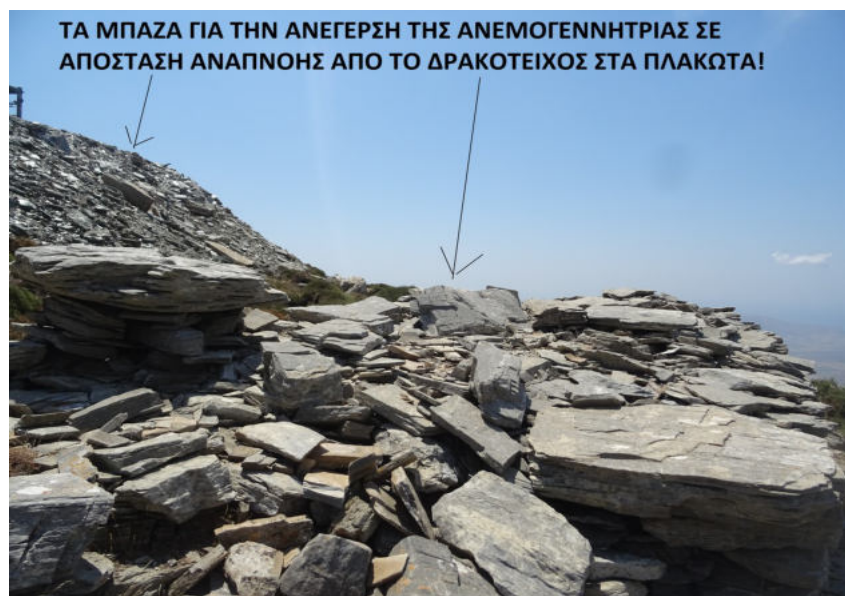
Η εταιρεία JASPER ENERGY έχει κατασκευάσει στα Πλακωτά μια μεγάλη αιολική βιομηχανική εγκατάσταση 24,6 MW. Ακριβώς δίπλα από το μεγαλιθικό μνημείο "Δρακότειχος" και μόλις 12 μέτρα από αυτό έχει τοποθετηθεί μια από τις συνολικά 28 ανεμογεννήτριες του σταθμού. Το Δρακότειχος είναι στο σύνολό του κατάλοιπο οχύρωσης, μήκους άνω των 50μ από ισχυρή αργολιθοδομή. Ένα μονοπάτι από σχιστόπλακες οδηγεί προς το σημείο. Η μορφή και η κατασκευή του τείχους μοιάζουν με αντίστοιχες οχυρώσεις στην Αρχάμπολη (Καφηρέας) και στη Φυλάγρα (Γιαννίτσι). Η τοιχοποιία αποτελείται από στρώσεις σχιστολιθικών πλακών μεγάλου μεγέθους και τοποθετείται στην περίοδο των κλασικών έως ελληνιστικών χρόνων στην Καρυστία (Χιδίρογλου 2012). Η διαπλάτυνση υφιστάμενων μονοπατιών (στα περίπου 9 μέτρα πλάτος) και η δημιουργία νέας οδοποιίας προς εξυπηρέτηση των έργων, οδήγησε στον κατακερματισμό του τείχους. Η πλατεία της εν λόγω ανεμογεννήτριας και τα υλικά των εκσκαφών έχουν καλύψει τον χώρο ακριβώς πάνω από το τείχος, δηλαδή ουσιαστικά το εσωτερικό της οχύρωσης.

Τον Ιανουάριο του 1999 η αρμόδια αρχαιολογική υπηρεσία έκρινε σκόπιμο να δώσει άδεια για το συγκεκριμένο έργο με όρο, ότι σε περίπτωση που υπήρχε στην περιοχή αρχαίο οικοδόμημα κλπ, οι ανεμογεννήτρια/-ιες που θα κατέστρεφαν τα ευρήματα θα έπρεπε να μετακινηθούν (επιστολή ΕΦΑ Ευβοίας προς την εταιρεία YORK HELLAS, 20-1-1999, αριθ. πρωτ. 64). Αναρωτιόμαστε πως είναι δυνατόν κατά την αυτοψία/επίβλεψη που έκανε το 1999, όπως ισχυρίζεται η ίδια η ΕΦΑ Εύβοιας, οι αρμόδιοι αρχαιολόγοι να μην είδαν ή να μην γνώριζαν για το Δρακότειχος. Τον Οκτώβριο του 2011 η ίδια υπηρεσία εκφράζει τη δυσαρέσκειά της, ότι ενώ ζήτησε να γίνουν αυτοψίες στην περιοχή, αυτές δεν έγιναν ποτέ (επιστολή ΕΦΑ Ευβοίας προς εταιρεία JASPER ENERGY, 26-10-2011, αριθ. πρωτ. 4720). Κατά τα άλλα οι υπεύθυνοι αρχαιολόγοι δεν έβλεπαν τον λόγο να εκφράσουν αντιρρήσεις στις καταστροφές που θα ακολουθούσαν. Εκ νέου έγκριση λοιπόν.

Η πρώτη φάση του έργου ολοκληρώθηκε και στις αρχές του 2019 ξεκίνησε η πύκνωση, δηλαδή γέμισε όλη η περιοχή "Πλακωτά" με ανεμογεννήτριες. Και τότε η ΕΦΑ Ευβοίας και ενώ η εταιρεία είχε αρχίσει με γοργούς ρυθμούς τις εργασίες, ανακάλυψε το Δρακότειχος. Τον Απρίλιο του 2019 η εταιρεία είχε ήδη κάνει και τις εκσκαφές για την θεμελίωση της ανεμογεννήτριας B13 που βρίσκεται δίπλα στο Δρακότειχος (επιστολή ΕΦΑ Ευβοίας προς JASPER ENERGY, 10-4-2019, αριθ. πρωτ. ΕΙΣ/19/ΠΟΡ/100). Ξαφνικά λοιπόν η διαπίστωση ότι το τείχος μοιάζει σαν κατασκευή με τα μεγαλιθικά κτίρια της Καρύστου και των Στύρων, τα γνωστά ΔΡΑΚΟΣΠΙΤΑ. Μετακίνησε η εταιρεία την ανεμογεννήτρια ως όφειλε; Βεβαίως και όχι. Και ενώ, για να το επαναλάβουμε, οι εκσκαφές για την ανεμογεννήτρια B13 είχαν ήδη γίνει, η ΕΦΑ Ευβοίας ανακοινώνει ότι "θα δρομολογηθούν ενέργειες με στόχο την ανάδειξη και προβολή του τείχους για να καταστεί ένα ακόμα μνημείο αρχαιολογικού και ιστορικού ενδιαφέροντος στο πολιτιστικό απόθεμα της Καρυστίας (!), επισκέψιμο και αναγνωρίσιμο στο ευρύ κοινό" (Σημ. καταπλακωμένο από υλικά εκσκαφής και κάτω από τη σκιά της ανεμογεννήτριας). Τον Νοέμβριο του 2019 η ίδια η υπηρεσία διαψεύδει ουσιαστικά τον εαυτό της, διότι όπως απαντά σε επιστολή της προς τον Σύλλογο Προστασίας Περιβάλλοντος Νότιας Καρυστίας (ΣΠΠΕΝΚ), η κατασκευή του τείχους είναι "πρόχειρη, αρχαιολογικά κατάλοιπα δεν βρέθηκαν" και η ανεμογεννήτρια B13 βρίσκεται στα 51 μέτρα και μάλιστα επειδή είναι και σε μεγαλύτερο υψόμετρο προστατεύει το Δρακότειχος! Αρκετοί οι λόγοι λοιπόν και πολύ σωστή η απόφαση, κατά την ΕΦΑ Ευβοίας, να δοθεί η έγκριση. Στην πραγματικότητα και όπως ήδη αναφέραμε, η ανεμογεννήτρια βρίσκεται στα 23 μέτρα και η πλατεία στα 12 μέτρα από το μνημείο. Σε αρκετές αυτοψίες που έχουν κάνει μέλη του ΣΠΠΕΝΚ στο σημείο, την τελευταία φορά τον Οκτώβριο του 2020, έχουν εντοπιστεί αρκετά πηλίνα θραύσματα. Δυστυχώς από τη μια πλευρά, η έκταση δίπλα ακριβώς από το τείχος έχει καλυφθεί με προϊόντα εκσκαφής.

Τα Στεφάνια της Λάλας

2. ΠΥΡΓΑΡΙ (ΓΙΑΝΝΙΤΣΙ)

Κάτοικοι των χωριών Γιαννίτσι (Ιωαννίκιο) και Πόθι γνωρίζουν ότι το όνομα "Πυργάρι", μια τοποθεσία στο βουνό πάνω από το Γιαννίτσι, από μόνο του δηλώνει ότι ενδεχομένως στο μέρος αυτό να υπήρχε από αρχαιοτάτων χρόνων κάποια οχύρωση ή πύργος, κάτι το οποίο είναι συχνό φαινόμενο στην περιοχή (βλ. τοπωνύμια όπως "Παλιόκαστρα", "Πύργος" κ.α.). Στην ευρύτερη περιοχή υπάρχουν διάσπαρτα θραύσματα από αρχαίες πήλινες κατασκευές. Ο ναός της Αγ. Τριάδας σε μικρή απόσταση από το Πυργάρι έχει ίχνη της πρώτης οικοδομικής φάσης του να ανάγονται στον 10ο αιώνα μ.Χ. Επειδή λοιπόν γνωρίζουν καλά την περιοχή τους, τους αρχαιολογικούς θησαυρούς και τις ομορφιές της, οι κάτοικοι των χωριών Πόθι και Γιαννίτσι του Δήμου Καρύστου μαζί με τον Σύλλογο Προστασίας Περιβάλλοντος Νότιας Καρυστίας (ΣΠΠΕΝΚ) διαμαρτυρήθηκαν με επιστολή προς τις αρμόδιες υπηρεσίες (18-12-2018) για την τότε πιθανή (και τώρα βέβαιη) υποβάθμιση αρχαιολογικών θέσεων από τη δημιουργία αιολικής βιομηχανικής εγκατάστασης της εταιρείας ΤΕΡΝΑ στη θέση Πυργάρι-Ντάρδιζα. Και αυτό πριν η αρμόδια Αρχαιολογική Υπηρεσία κάνει αυτοψία στην περιοχή (20-12-2018) και εντοπίσει την αρχαία οχυρή θέση που βρίσκεται σε μικρή απόσταση από το Γιαννίτσι. Στην Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων της εταιρείας ΤΕΡΝΑ αναφέρεται ότι "Το υπό μελέτη έργο δεν έχει αρνητικές επιπτώσεις στο ιστορικό και πολιτιστικό περιβάλλον της ευρύτερης περιοχής. Πρέπει να σημειωθεί ότι οι αρμόδιες αρχαιολογικές υπηρεσίες έχουν γνωμοδοτήσει θετικά για το εν λόγω έργο" (ΜΠΕ, Σ. 79).

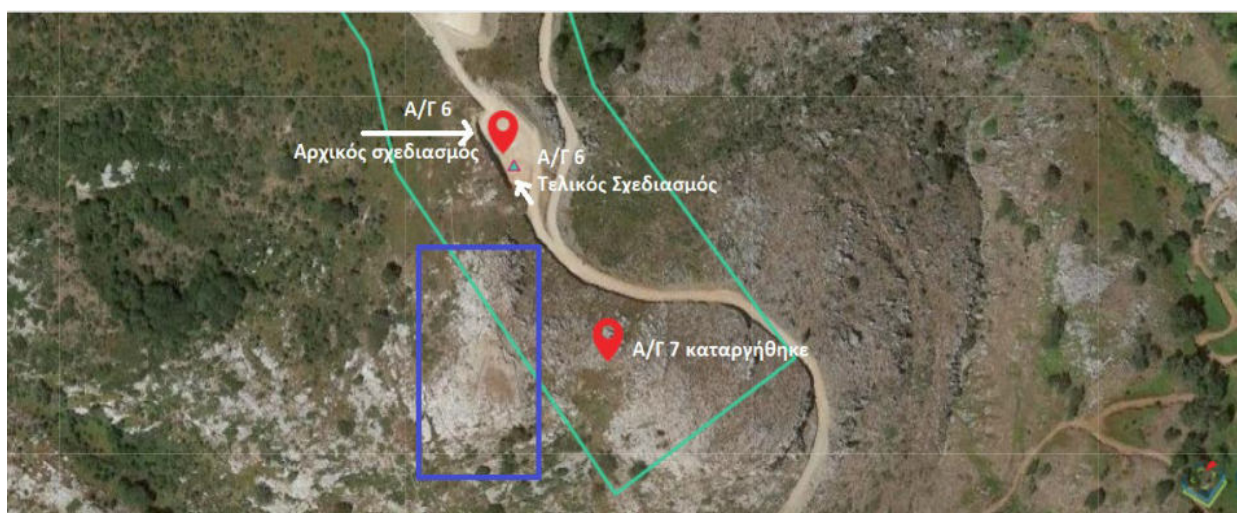
Στον τελικό σχεδιασμό οι ανεμογεννήτριες από επτά έγιναν τρεις, για λόγους που η εταιρεία γνωρίζει (επιστολή της εταιρείας ΑΙΟΛΙΚΗ ΜΑΡΜΑΡΙΟΥ ΕΥΒΟΙΑΣ ΟΕ προς την ΕΦΑ Ευβοίας, 18-1-2019, αριθ. πρωτ. 23890/16220/386 και 8-2-2019 / ΑΔΑ 6ΑΦ8ΙΔΞ-ΞΕ4). Από τις τέσσερις ανεμογεννήτριες που αφαιρέθηκαν από τον αρχικό σχεδιασμό (Α/Γ αριθ. 1, 3, 5, 7) μόνο η Α/Γ 7 βρισκόταν ως προς τον αρχαιολογικό χώρο σε σημείο πλησιέστερο της ήδη εγκατεστημένης Α/Γ 6 και σε απόσταση μόλις 50μ. από αυτόν. Προφανώς η αλλαγή στον τύπο των ανεμογεννητριών από 0,9 MW σε 2,3 MW είχε ως αποτέλεσμα και τη νέα χωροθέτηση. Το αρχαίο μνημείο ενδέχεται να έπαιξε ρόλο στην κατάργηση της Α/Γ 7, λόγω του ότι η εγκατάστασή της θα γίνονταν επάνω σχεδόν σε αυτό, η δε Α/Γ 6 μετακινήθηκε δυστυχώς στον τελικό σχεδιασμό κατά περίπου 7μ. πλησιέστερα στο μνημείο.

Όταν έγινε γνωστό ότι η μια από τις τρεις ανεμογεννήτριες θα βρίσκεται σε απόσταση μόλις 110μ. από τα κατάλοιπα της αρχαίας εγκατάστασης (οι μετρήσεις του ΣΠΠΕΝΚ από το χάρτη της Ρυθμιστικής Αρχής Ενέργειας (ΡΑΕ) δείχνουν 107μ), ακολούθησε και άλλη επιστολή διαμαρτυρίας προς τις αρμόδιες υπηρεσίες με περισσότερες από πενήντα υπογραφές κατοίκων των χωριών

Γιαννίτσι και Πόθι (18-2-2019). Επειδή εν τω μεταξύ η εταιρεία εργαζόταν σχεδόν ένα μήνα στην τοποθεσία Πυργάρι και η οδοποιία είχε γίνει και οι γύρω κορυφές είχαν ισοπεδωθεί για να δημιουργηθούν οι πλατείες των ανεμογεννητριών - σε μια περίπτωση μέχρι σχεδόν εξαφάνισέως του τριγωνομετρικού σημείου - και επειδή ο ΣΠΠΕΝΚ θεωρούσε ανεπαρκείς τις μέχρι εκείνη τη στιγμή ενέργειες της ΕΦΑ Ευβοίας ως προς την προστασία του αρχαιολογικού χώρου, προχώρησε σε Ιεραρχική Προσφυγή στο Υπουργείο Πολιτισμού (16-4-2019). Αρχές Σεπτεμβρίου του 2019, και μετά από πέντε μήνες, ο ΣΠΠΕΝΚ έλαβε απάντηση από την ΕΦΑ Ευβοίας σχετικά με την Ιεραρχική Προσφυγή που είχε καταθέσει, με το συμπέρασμα ότι "το σημείο εντοπισμού των αρχιτεκτονικών καταλοίπων δεν επηρεάζεται από τα έργα της εταιρείας ΤΕΡΝΑ". Η ΕΦΑ Ευβοίας σχεδίαζε μετά το πέρας των εργασιών να προχωρήσει στην κήρυξη του χώρου ως αρχαιολογικού. Βεβαίως, αν σταματούσαν οι εργασίες της εταιρείας και ο χώρος είχε ήδη κηρυχθεί αρχαιολογικός, ένα μεγάλο μέρος του έργου στη θέση Πυργάρι-Ντάρδιζα θα έπρεπε να έχει ακυρωθεί.

Λίγες ημέρες αργότερα ακολούθησε επίσημη ανακοίνωση της ΕΦΑ Ευβοίας προς τα ΜΜΕ ότι στην περιοχή εντοπίστηκε σημαντική αρχαϊκή οχυρή εγκατάσταση (πιθανώς του 6ου αιώνα π.Χ.) με ισχυρούς εξωτερικούς τοίχους, αψιδωτούς χώρους και ορθογώνια δωμάτια, η οποία βρίσκεται ακόμα υπό διερεύνηση. Τα κινητά ευρήματα περιλαμβάνουν κυρίως ακόσμητη, χονδροειδή κεραμική, από αγγεία χρηστικού και αποθηκευτικού χαρακτήρα και λίγα μελαμβαφή θραύσματα. Κάτοικοι της περιοχής μιλούν για σχέδια που αφορούν στο οχυρό της Φυλάγρας (ανακηρυγμένος Αρχαιολογικός Χώρος, Αποφ. ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ43/28640/1742). Τοπικοί παράγοντες επιθυμούν φωτισμούς όμοιους με το κάστρο της Ρόδου και διεύρυνση του υπάρχοντος μονοπατιού. Να σημειώσουμε εδώ ότι ήδη από την παραλία Γιαννιτσίου (Λιμνιώνας) υπάρχει χωματόδρομος μέχρι τη Φυλάγρα που μετατρέπεται μετά από 1,5 χιλ. σε πανέμορφο μονοπάτι μήκους περίπου 500 μέτρων. Τι άλλο μονοπάτι χρειάζεται, εκτός από το να καθαρίζεται κατά διαστήματα και με ήπιο τρόπο το υπάρχον; Σε περίπτωση μη τήρησης της νομιμότητας όπως και κάθε είδους βεβήλωσης του συγκεκριμένου αρχαιολογικού χώρου ο Σύλλογος Προστασίας Περιβάλλοντος Νότιας Καρυστίας (ΣΠΠΕΝΚ) θα ενημερώσει όλες τις αρμόδιες υπηρεσίες και τα Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας.

Επίσης υπάρχει έντονο ενδιαφέρον και άλλων εταιρειών για την κατασκευή αιολικών βιομηχανικών εγκαταστάσεων στην περιοχή ανατολικά από το Γιαννίτσι, καθώς και στην κορυφογραμμή από το κάστρο της Σιλόσας μέχρι το κάστρο της Φυλάγρας. Πέρα του ότι πρόκειται για κατάφυτες περιοχές απaráμιλλου κάλλους, να θυμίσουμε ότι η περιοχή γύρω από το κάστρο της Σιλόσας παραμένει ανεξερεύνητη και πρέπει να προστατευθεί και όχι να καταστραφεί με αιολικούς σταθμούς.

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΣ ΧΩΡΟΣ ΣΤΟ ΠΥΡΓΑΡΙ (ΠΙΑΝΝΙΤΣΙ)

- 1) ΟΡΙΑ ΑΙΟΛΙΚΟΥ ΣΤΑΘΜΟΥ ΜΕΣΑ ΣΤΟΝ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟ ΧΩΡΟ
- 2) ΑΠΟΣΤΑΣΗ Α/Γ 6 (αρχικός σχεδιασμός) από αρχαιολογικό χώρο 110μ
- 3) ΑΠΟΣΤΑΣΗ Α/Γ 6 (τελικός σχεδιασμός) από αρχαιολογικό χώρο 107μ
- 4) ΑΠΟΣΤΑΣΗ Α/Γ 7 (καταργήθηκε) από αρχαιολογικό χώρο 50μ

ΠΥΡΓΑΡΙ: ΠΛΑΤΕΙΑ ΑΝΕΓΕΡΣΗΣ ΑΝΕΜΟΓΕΝΝΗΤΡΙΑΣ - ΙΟΥΝΙΟΣ 2019

ΣΤΗΝ ΚΟΡΥΦΗ ΤΟΥ ΒΟΥΝΟΥ ΠΟΥ ΕΧΕΙ "ΦΑΓΩΘΕΙ" ΕΧΕΙ ΑΠΟΜΕΙΝΕΙ ΜΟΝΟ ΤΟ ΤΡΙΓΩΝΟΜΕΤΡΙΚΟ ΣΗΜΕΙΟ ΤΗΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ ΣΤΡΑΤΟΥ

3. ΚΑΨΟΥΡΙ (ΚΑΦΗΡΕΑΣ)

Στο πανέμορφο και κατάφυτο Καψούρι, 17χλμ από το Ακρωτήριο του Καφηρέα (Καβοντόρο) και 3,5χλμ ευθεία απόσταση από την Αρχάμπολη, έρχεται κανείς αντιμέτωπος με μια ακόμα απίστευτη βεβήλωση αρχαιολογικής θέσης. Η αιτία για άλλη μια φορά η ίδια: Τα συνοδά τεχνικά έργα που έγιναν για την δημιουργία αιολικών βιομηχανικών εγκαταστάσεων στο όρος Όχη. Τα έργα οδοποιίας που έγιναν για να τοποθετηθούν οι τεράστιοι πυλώνες υψηλής τάσης, μέσα σε περιοχή με πυκνή βλάστηση και σε μικρή απόσταση από το χωριό, στην κυριολεξία πέρασαν επάνω από έναν ακόμα αρχαίο οικισμό με χρήση από τον 7ο έως τον 3ο αιώνα π.Χ.. Βεβαίως αυτό δεν ήταν αρκετό για να σταματήσει το έργο "τεράστιας στρατηγικής σημασίας", αλλά μετά από μια μικρή παράκαμψη ελάχιστων μέτρων και με τις καταστροφές εκτεταμένες, όλα συνεχίστηκαν σαν να μην είχε συμβεί απολύτως τίποτα.

Η ΕΦΑ Ευβοίας αρκέστηκε στο να ζητήσει από την εταιρεία ΑΤΕΡΜΩΝ ΑΤΕΕ τη μετατόπιση της θέσεως του πυλώνα Ρ13 "κατά το δυνατόν δυτικότερα" ώστε η επιφάνεια έδρασης να μην βλάψει τα αρχιτεκτονικά κατάλοιπα (ΑΔΑ: ΨΜ524653Π4-ΟΦ8). Ο πυλώνας δεν τοποθετήθηκε ακριβώς πάνω στον αρχαίο οικισμό, αλλά σε μόλις 3-4 μέτρα απόσταση από αυτόν και με την οδοποιία να φτάνει κατά τόπους τα 20μ πλάτος. Η ΕΦΑ Ευβοίας μετά από αυτές τις εξελίξεις, ερεύνησε ανασκαφικά το τμήμα του οικισμού που δεν είχε καταπλακωθεί από τα υλικά των εκσκαφών του νεοανοιγμένου δρόμου. Όπως διαβάζουμε και στην ανακοίνωσή της τον Ιανουάριο του 2019: "Ο οικισμός που βρέθηκε αναπτύσσεται σε φυσικά οχυρή και ιδιαίτερα δυσπρόσιτη θέση σε τρία, τουλάχιστον, τεχνητά διαμορφωμένα άνδρα. Δεσπόζουσα θέση κατέχει μνημειώδους κατασκευής αψιδωτό κτήριο λατρευτικού χαρακτήρα, μήκους 11,67μ. και πλάτους 7,20μ., το οποίο φαίνεται να αποτελούσε τον πυρήνα του οικισμού κατά την πρώτη οικοδομική φάση του. Η πρόσβαση στο κτήριο, επιτυγχάνεται με λίθινες κλίμακες στα άκρα του. Οι τοίχοι είναι κατασκευασμένοι από πλακοειδείς τοπικούς σχιστολιθικούς λίθους με εναλλασσόμενη μπατική και δρομική τεχνική. Η κατασκευή του αψιδωτού κτηρίου κρίνεται ως ιδιαίτερα επιμελημένη με χρήση και μικρών πλακιδίων ως βυσμάτων στους αρμούς των μεγάλου μεγέθους λίθων. Διαιρείται σε δύο χώρους και σε αυτό διακρίνονται δύο, τουλάχιστον, κύριες κατασκευαστικές φάσεις. Στα ανατολικά του αψιδωτού κτηρίου και σε επαφή με αυτό εντοπίστηκαν τρεις επιπλέον ορθογώνιοι χώροι, μικρότερου μεγέθους. Σε απόσταση 5μ. νοτίως του αψιδωτού κτηρίου αποκαλύφθηκε μερικώς τμήμα αψιδωτού τοίχου, το οποίο ανήκει σε ένα ακόμη κτήριο". Αρκετά ήταν και τα κινητά ευρήματα που έχουν βρεθεί μέχρι τώρα (κυρίως άβαφη κεραμική, θραύσματα πίθων, πήλινα σφαιρικά σφονδύλια, σιδερένιοι οβελίσκοι, πήλινο λυχνάρι, λίθινα τριπτά

εργαλεία, χάλκινο νόμισμα της Καρύστου κ.α.). Η αρχαία τοποθεσία που βρέθηκε στο Καψούρι αποδεικνύει για μια ακόμα φορά ότι όλη η ευρύτερη περιοχή είναι μεγάλης αρχαιολογικής σημασίας (Αρχάμπολη, Καθάρα, Κιβωτός, Μεγάλη Πέτρα κλπ).

**ΚΑΨΟΥΡΙ - ΠΥΛΩΝΑΣ ΔΙΠΛΑ ΑΚΡΙΒΩΣ ΑΠΟ ΤΑ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΑ
ΕΥΡΗΜΑΤΑ!**

**ΚΑΨΟΥΡΙ - ΠΥΛΩΝΑΣ ΥΨΗΛΗΣ ΤΑΣΗΣ ΕΧΕΙ
ΓΙΝΕΙ ... ΕΝΑ ΜΕ ΤΟΝ ΑΡΧΑΙΟΛ. ΧΩΡΟ!**

Πηγή: ΕΦΑ Ευβοίας

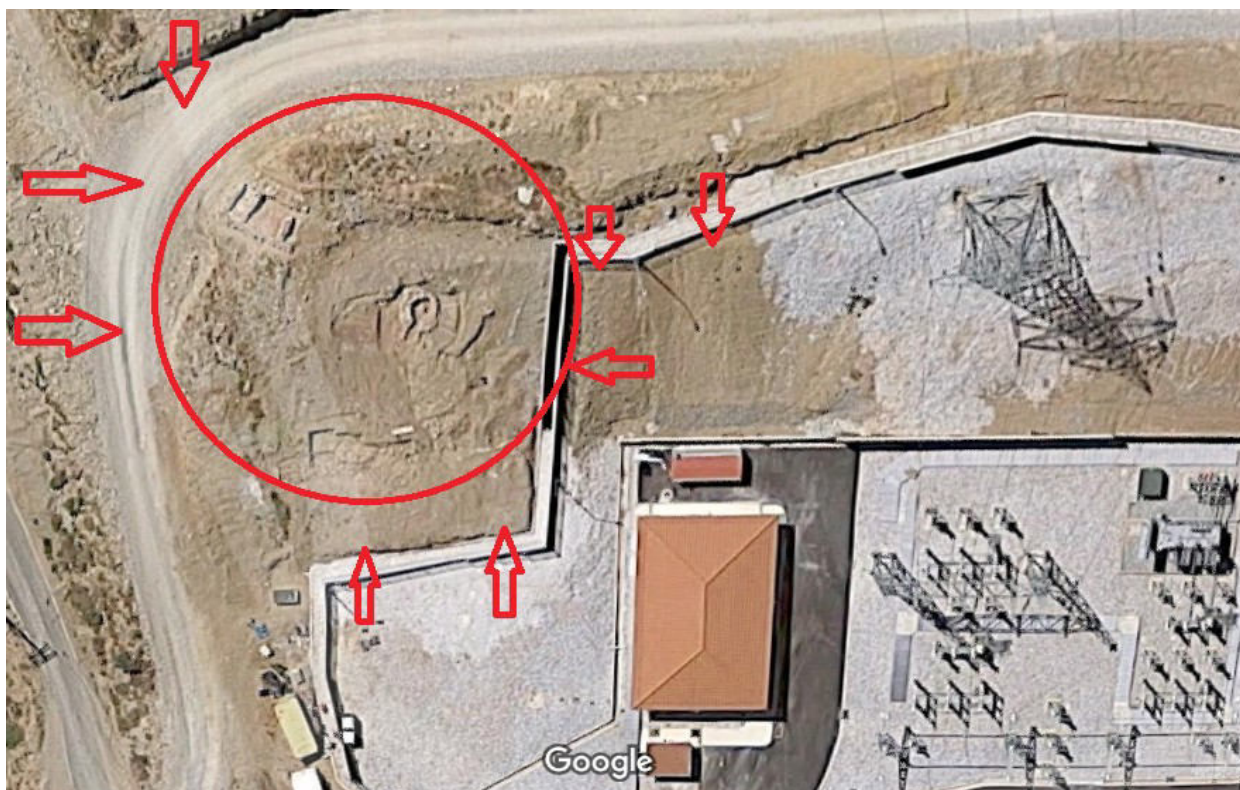

4. ΑΜΥΓΔΑΛΙΑ / ΑΝΕΜΟΠΥΛΑ-ΑΝΑΤΟΛΗ (ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΚΑΦΗΡΕΑ)

Στο θλιβερό κατάλογο υποβαθμισμένων αρχαιολογικών θέσεων στην Καρυστία δεν θα μπορούσαμε να μην συμπεριλάβουμε την περιοχή του βορειοανατολικού Καβοντόρου, η οποία ανήκει στο σύνολό της λόγω της σπουδαίας βιοποικιλότητάς της στο δικτύο Natura 2000. Οι αιολικές βιομηχανικές εγκαταστάσεις και τα συνοδά τους έργα, κατά την κατασκευή των οποίων χρησιμοποιήθηκαν βαρέα οχήματα, μεγάλη ποσότητα εκρηκτικών κλπ., ήδη επέφεραν καταστροφές σε αρχαιολογικούς θησαυρούς, όπως θα παρουσιάσουμε στη συνέχεια:

(α) Δίπλα και εντός του Υποσταθμού Υ/Τ στην θέση Αμυγδαλιά εντοπίστηκαν αρχαία ευρήματα. Δεν έχουν δοθεί περισσότερα στοιχεία από την ΕΦΑ Ευβοίας. Τα ευρήματα, πιθανόν αρχαϊκής ή κλασικής εποχής, καλύπτουν ένα τμήμα του υποσταθμού και παραμένει άγνωστο αν οι εγκαταστάσεις του έγιναν πάνω σε άλλα κτίσματα αρχαιολογικής σημασίας. Ενδεχομένως τα βαρέα οχήματα που εργάζονταν στο σημείο να κατέστρεψαν μεγάλο τμήμα από αυτά. Δεν γνωρίζουμε αν ήταν παρών υπεύθυνος της αρχαιολογικής υπηρεσίας που να παρακολουθούσε το έργο. Εκτός από τον αρχαίο οικισμό βρέθηκε και αρχαίος κεραμικός κλίβανος. Η οδοποιία έχει κόψει τμήμα του οικισμού στη μέση. Η υπεύθυνη εταιρεία προχώρησε σε περίφραξη του υποσταθμού. Ενδεχομένως και τμήμα της περίφραξης να τοποθετήθηκε πάνω σε αρχαία ευρήματα.

**ΥΠΟΣΤΑΘΜΟΣ ΣΤΗΝ ΑΜΥΓΔΑΛΙΑ, ΚΑΦΗΡΕΑ
ΑΡΧΑΙΑ ΕΥΡΗΜΑΤΑ ΚΑΤΑΠΑΤΗΜΕΝΑ ΑΠΟ ΚΤΙΣΜΑΤΑ, ΠΕΡΙΦΡΑΞΗ ΚΑΙ ΟΔΟΠΟΙΑ !**

**ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΕΥΡΗΜΑΤΩΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΟΔΟΠΟΙΑ
ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΑΙΟΛΙΚΟΥΣ ΣΤΑΘΜΟΥΣ, ΑΜΥΓΔΑΛΙΑ, ΚΑΦΗΡΕΑΣ**

**ΑΜΥΓΔΑΛΙΑ - ΚΑΦΗΡΕΑΣ
ΚΑΤΑΠΑΤΗΣΗ ΤΟΥ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΥ ΧΩΡΟΥ ΑΠΟ
ΤΟΝ ΥΠΟΣΤΑΘΜΟ**

(β) Πλησίον της τοποθεσίας "Ανεμοπύλα" εντοπίστηκε Αρχαίο Λατομείο σχιστολιθικού μαρμάρου με δυο κύρια μέτωπα εξόρυξης. Το λατομείο που είναι μάλλον το μοναδικό στην περιοχή του Καβοντόρου έχει κοπεί στα πέντε από την οδοποιία για την δημιουργία αιολικής βιομηχανικής εγκατάστασης στην κορυφογραμμή Ανατολή και την τοποθέτηση πυλώνων Υ/Τ στο σημείο. Κατά τον αρχαιολογικό καθαρισμό βρέθηκαν δύο ημίεργοι κίονες.

**ΑΡΧΑΙΟ ΛΑΤΟΜΕΙΟ ΚΑΙ ΟΔΟΠΟΙΙΑ
ΑΙΟΛΙΚΟΥ ΣΤΑΘΜΟΥ**

5. ΜΙΛΖΑ - ΜΕΓΑΛΗ ΠΕΤΡΑ - ΟΜΑΛΙΕΣ - ΚΟΡΑΚΟΒΡΑΧΟΣ - ΜΟΛΙΖΕΖΑ - ΔΕΞΑΜΕΝΕΣ - ΠΡΑΡΟ - ΚΑΛΑΜΑΚΙ

Τα αρχαιολογικά ευρήματα στις τοποθεσίες Αρχάμπολη, Καψούρι, Αμυγδαλιά, Ανατολή κλπ. αποδεικνύουν για μια ακόμα φορά ότι όλη η περιοχή του Καφηρέα έχει μεγάλη αρχαιολογική σημασία. Τι προμηνύει το μέλλον με τις αιολικές βιομηχανικές εγκαταστάσεις που πρόκειται να γίνουν άμεσα; Ενδεχομένως να έχουμε θλιβερές εξελίξεις αντίστοιχες με την ισοπέδωση και καταστροφή του αρχαιολογικού χώρου στον υποσταθμό της Αμυγδαλιάς από τις μπουλντόζες και τα άλλα βαρέα οχήματα. Ή την βεβήλωση του μοναδικού ίσως αρχαίου λατομείου στον Καβοντόρο από έργα οδοποιίας στην περιοχή Ανατολή. Γεγονός είναι ότι σχεδόν σε όλες τις κορυφογραμμές από το χωριό Πλατανιστός μέχρι την Πρινιά κοντά στο Ακρωτήριο του Καφηρέα έχουν χωροθετηθεί αριστερά και δεξιά του επαρχιακού δρόμου ανεμογεννήτριες και πυλώνες υψηλής τάσης.

Οι αρμόδιες αρχαιολογικές υπηρεσίες παρά τις αρχικές αρνητικές γνωμοδοτήσεις, έδωσαν τελικά πράσινο φως για τη δημιουργία αυτών των εγκαταστάσεων. Στις 13-1-2021 και στις 28-1-2021, και εν όψει του ότι σύντομα θα ξεκινήσουν τα έργα της εταιρείας ΤΕΡΝΑ, η ΕΦΑ Ευβοίας πραγματοποίησε αυτοψίες στον Καφηρέα. Λόγω της απόστασης και της εποχής (χειμώνας) οι συγκεκριμένες αυτοψίες δεν μπορεί να είχαν διάρκεια μεγαλύτερη λίγων ωρών. Δεν γνωρίζουμε εάν αφορούσαν έναν ή περισσότερους σταθμούς από τους συνολικά 18 της εταιρείας ΤΕΡΝΑ, οι οποίοι χωροθετούνται σε πολλές θέσεις, μακρινές μεταξύ τους και ιδιαίτερα δυσπρόσιτες.⁴ Στη συνέχεια θα παρουσιάσουμε τις τοποθεσίες που από αρχαιολογικής άποψης κινδυνεύουν να καταστραφούν άμεσα.

Η εταιρεία RF ENERGY στην Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων του 2012 αναφέρει ότι: "Στην εν λόγω περιοχή δεν υφίστανται κάποιες απαγορεύσεις που να αποτρέπουν την εγκατάσταση ΑΣΠΗΕ, ενώ δεν εντοπίζονται αρχαιολογικοί χώροι στην εγγύς περιοχή των έργων" (Σ. 1-14). Και σε άλλο σημείο: "Τόσο το υπό μελέτη έργο όσο και τα υπόλοιπα προβλεπόμενα έργα δεν αναμένεται να επιφέρουν επιπτώσεις στο ιστορικό και πολιτιστικό περιβάλλον της περιοχής δεδομένου ότι οι χώροι εγκατάστασης των αιολικών πάρκων βρίσκονται εκτός κηρυγμένων αρχαιολογικών χώρων, ενώ πληρούνται οι αποστάσεις που καθορίζει το ΕΠΧΣ&ΑΑ για τις ΑΠΕ από

⁴ Η εταιρεία ΤΕΡΝΑ εξαγόρασε το χαρτοφυλάκιο της RF ENERGY τον Μάρτιο του 2020 και οι 7 σταθμοί που αρχικά θα κατασκευάζονταν στον Καφηρέα αυξήθηκαν κατά 11 φτάνοντας τους 18 με συνολικά 111 ανεμογεννήτριες των 3 MW και 3,6 MW που έρχονται να προστεθούν σε άλλες 71 της εταιρείας ENEL GREEN POWER και 61 της εταιρείας ΠΟΚΑΣ κλπ.

χώρους αρχαιολογικού και ιστορικού ενδιαφέροντος" (Σ. 2-47). Στην ΜΠΕ του 2015 της RF ENERGY αναφέρεται ότι στην περιοχή χωροθέτησης των αιολικών σταθμών "δεν εντοπίζονται σε απόσταση έως 7d, ήτοι 630 μέτρα ζώνες απολύτου προστασίας (Ζώνη Α) λοιπών αρχαιολογικών χώρων, κηρυγμένα πολιτιστικά μνημεία και ιστορικοί τόποι" (Σ. 6-18). Να σημειώσουμε ότι η απόσταση των 630 μέτρων υπολογίζεται με τον τύπο ανεμογεννήτριας Vestas V90-3MW και όχι με τον τύπο Enercon E82 E4-3MW που προτίμησε τελικά η εταιρεία (τροποποίηση 2020).

(α) ΜΙΛΖΑ

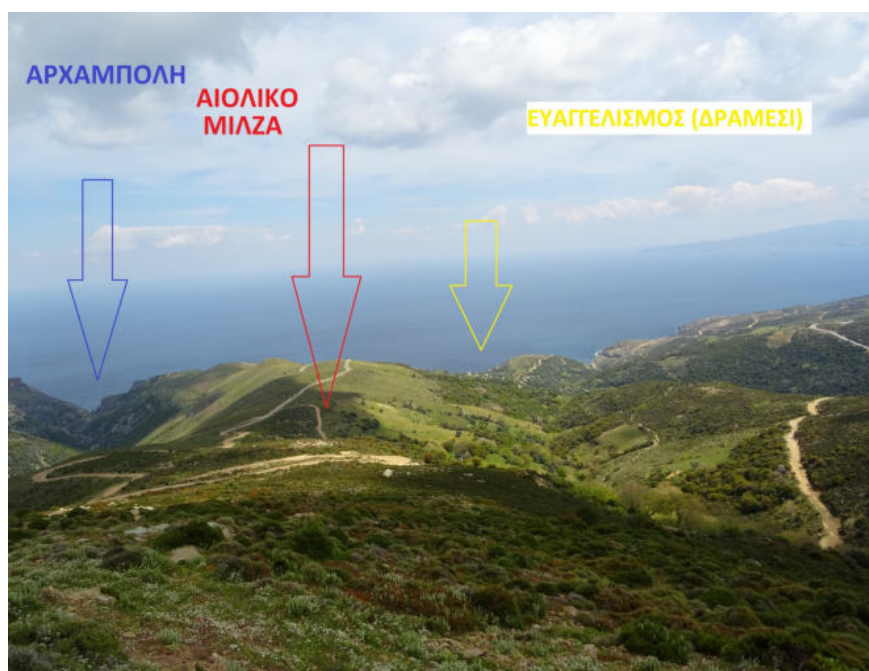
Η 23η Εφορεία Βυζαντινών Αρχαιοτήτων εκφράζει τον Νοέμβριο του 2012 (15-11-2012, αριθ. πρωτ. 5711) τις αντιρρήσεις της προς το Υπουργείο Περιβάλλοντος για τον αιολικό σταθμό "Μίλζα" της εταιρείας RF ENERGY (τώρα ΤΕΡΝΑ), γιατί η περιοχή "παρουσιάζει έντονο αρχαιολογικό ενδιαφέρον, καθώς βρίσκεται στα όρια του κηρυγμένου αρχαιολογικού χώρου της Αρχάμπολης" (Αποφ. αριθμ. ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ/43/781/40 10-1-2000, ΦΕΚ 87/Β/2-2-2000). Ο συγκεκριμένος σταθμός θα εγκατασταθεί στην κορυφογραμμή βορείως του χωριού Ευαγγελισμός (ή Δράμεσι) με ανεμογεννήτριες σε μικρή απόσταση από την χαράδρα της Αρχάμπολης, στην οποία σώζονται τα ερείπια οργανωμένου οικιστικού συνόλου του 4ου-3ου αι. π.Χ. (οικίες, εργαστήρια μεταλλουργίας, δρόμοι, οχυρωματικά έργα κ.α.). Να σημειώσουμε ότι η χαράδρα της Αρχάμπολης και η γύρω περιοχή ανήκει στην υποζώνη Α4 του δικτύου Natura 2000, άρα πρόκειται για ζώνη απόλυτης προστασίας της Φύσης. Βάση των συντεταγμένων που αναγράφονται στο ΦΕΚ 87/Β/2-2-2000 και που ορίζουν τα όρια του κηρυγμένου αρχαιολογικού χώρου της Αρχάμπολης, δύο από τις ανεμογεννήτριες του αιολικού σταθμού "Μίλζα", η Α/Γ 5 και η Α/Γ 6, βρίσκονται σε απόσταση μικρότερη των 574 μ. (η Α/Γ 6 σε λιγότερο από 200μ).

Η ΙΑ' Εφορεία Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων με έγγραφό της τον Μάρτιο του 2013 προς το Τμήμα Αρχαιολογικών Χώρων, Μνημείων και Αρχαιογνωστικής Έρευνας (28-3-2013, αριθ. πρωτ. 919) εισηγείται αρνητικά ως προς την εγκατάσταση του αιολικού σταθμού στη θέση "Μίλζα" και αυτό λόγω της γειννίας με τον αρχαιολογικό χώρο της Αρχάμπολης και της άμεσης οπτικής επαφής των Α/Γ με την χαράδρα της Αρχάμπολης, κάτι που οφείλεται στην φυσική κλίση του εδάφους. Επισημαίνει επίσης ότι η περιοχή "παραμένει αλώβητη από οποιοδήποτε σύγχρονη εγκατάσταση". Η ίδια υπηρεσία με έγγραφό της προς το Τμήμα Αρχαιολογικών Χώρων, Μνημείων και Αρχαιογνωστικής Έρευνας τον Ιούνιο του 2013 (26-6-2013, αριθ. πρωτ. 2155) κάνει εκ νέου αναφορά στο ότι η περιοχή παραμένει παρθένα, εν αντιθέσει με τα όσα υποστηρίζει η εταιρεία RF ENERGY. Και συνεχίζει: "Οι πλησιέστεροι στον αρχαιολογικό χώρο της Αρχάμπολης είναι οι

αιολικοί σταθμοί της εταιρείας ΤΕΡΝΑ στις θέσεις "Τσούκα-Σκούρα" και "Τσούκα-Μαντριάγιάρα". [...] Σχετικά με τη θέση "Μίλζα" η Υπηρεσία μας εισηγείται αρνητικά ως προς τη χωροθέτηση των Α/Γ 4 και 5, λαμβάνοντας υπόψη το γεγονός ότι εξαιτίας της πολύ μικρής απόστασής τους από τα όρια του κηρυγμένου αρχαιολογικού χώρου, μικρότερης αυτής που ορίζεται από το ισχύον Ειδικό Χωροταξικό Πλαίσιο για τις ΑΠΕ, η όχληση που προκαλείται στον αρχαιολογικό χώρο είναι άμεση". Ο συγκεκριμένος αιολικός σταθμός πήρε τελικά 'Αδεια Εγκατάστασης για συνολικά έξι ανεμογεννήτριες.

Σε επιστολή της προς το Τμήμα Αρχαιολογικών Χώρων, Μνημείων και Αρχαιογνωστικής Έρευνας τον Απρίλιο του 2013 (5-4-2013, αριθμ. πρωτ. 377/13) η εταιρεία RF ENERGY αναφέρει ότι ο αιολικός σταθμός "Μίλζα" απέχει πλέον των 1.700μ από την παραλία της Αρχάμπολης και σε μεγάλη απόσταση πρόσβασης από τα όρια του αρχαιολογικού χώρου (κάτι το οποίο βάση των μετρήσεων του ΣΠΠΕΝΚ και όπως αναφέραμε πιο πάνω, δεν ισχύει). Η εταιρεία εκφράζει τα "παράπονα" της ότι άλλοι αιολικοί σταθμοί έχουν αδειοδοτηθεί πλήρως, χωρίς βεβαίως να αναφέρει ότι ο πλησιέστερος σταθμός εκτός της θέσης "Μίλζα" είναι στη θέση "Μούριζα-Μεγ. Πέτρα-Βρανούλι" (της εταιρείας ΤΕΡΝΑ) και απέχει περίπου 1,4χιλ από τα όρια του αρχαιολογικού χώρου της Αρχάμπολης.

Στον "Διαρκή Κατάλογο των κηρυγμένων Αρχαιολογικών Χώρων και Μνημείων της Ελλάδος" (http://listedmonuments.culture.gr/search_declarations.php) ο αρχαιολογικός χώρος της Αρχάμπολης λανθασμένα εμφανίζεται στη Δημοτική Ενότητα Καρύστου και όχι στη Δημοτική Ενότητα Καφηρέως, όπως και θα έπρεπε. Με αυτόν τον τρόπο ο Καφηρέας φαίνεται στον επισκέπτη της σελίδας σαν να μην έχει ούτε έναν ανακηρυγμένο αρχαιολογικό χώρο. Στη Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων της εταιρείας ΤΕΡΝΑ (Αιολικοί Σταθμοί Παραγωγής Ηλεκτρ. Ενέργειας συνολικής Ισχύος 147 MW και τον συνοδών σε αυτό έργων, της εταιρείας Ενεργειακή Καφηρέως Ευβοίας [...] και της εταιρείας Αιολική Καρυστίας Ευβοίας Α.Ε. [...], Σ. 73-74, Απρίλιος 2020) και σε αντίθεση με προγενέστερες ΜΠΕ της ίδιας εταιρείας (2011, 2015), ουδεμία αναφορά γίνεται στον Πίνακα 14 "Κηρυγμένοι αρχαιολογικοί χώροι και ιστορικά μνημεία" στον ανακηρυγμένο αρχαιολογικό χώρο της Αρχάμπολης.

(β) ΜΕΓΑΛΗ ΠΕΤΡΑ

Η 23η Εφορεία Βυζαντινών Αρχαιοτήτων εκφράζει τον Νοέμβριο του 2012 (15-11-2012, αριθ. πρωτ. 5711) τις αντιρρήσεις της προς το Υπουργείο Περιβάλλοντος για τον αιολικό σταθμό "Μεγάλη Πέτρα" της RF ENERGY (τώρα ΤΕΡΝΑ) νότια της κοιλάδας της Ζαχαριάς, γιατί η περιοχή παρουσιάζει έντονο αρχαιολογικό ενδιαφέρον λόγω αρχιτεκτονικών καταλοίπων των πρώιμων βυζαντινών χρόνων στην παραλία της Ζαχαριάς, ενώ σε ολόκληρη την κοιλάδα υπάρχουν διάσπαρτα εκκλησάκια βυζαντινών και μεταβυζαντινών χρόνων καθώς και όστρακα κεραμικών θραυσμάτων. Λίγους μήνες αργότερα, τον Μάρτιο του 2013 (15-3-2013, αριθ. πρωτ. 1491), η 23ή Εφορεία Βυζαντινών Αρχαιοτήτων ζητά με έγγραφό της προς το Τμήμα Αρχαιολογικών Χώρων, Μνημείων και Αρχαιογνωστικής Έρευνας να εξαιρεθεί της εγκατάστασης ολόκληρος ο αιολικός σταθμός "Μεγάλη Πέτρα" και επισημαίνει στην ενδιαφερόμενη εταιρεία ότι εγκατάσταση σε παραπλήσια περιοχή στα βόρεια της κοιλάδας της Ζαχαριάς από μια άλλη εταιρεία (ΤΕΡΝΑ), δεν εγκρίθηκε.

Να σημειώσουμε ότι βόρεια της κοιλάδας της Ζαχαριάς (θέση Λιοφάντιζα) και κοντά στο εκκλησάκι της Αγ. Παρασκευής βρίσκεται αρχαία οχυρή εγκατάσταση με τείχος πάχους 1,5μ όπου και βρέθηκε θραύσμα λίθινης επιγραφής αρχαϊκών χρόνων. Όλη η περιοχή παρουσιάζει έντονο αρχαιολογικό ενδιαφέρον και έχει μακρά χρήση από τους αρχαίους έως και τους μεσαιωνικούς χρόνους. Η κατασκευή αιολικού σταθμού στα βόρεια της κοιλάδας της Ζαχαριάς ορθά δεν

εγκρίθηκε απο τις αρμόδιες υπηρεσίες. Το ίδιο θα έπρεπε κατά την απόψή μας να είχε συμβεί και στην περιοχή "Μεγάλη Πέτρα" στα νότια.

Τρεις μήνες αργότερα, τον Ιούνιο του 2013 (25-6-2013, αριθ. πρωτ. 3618), η 23ή Εφορεία Βυζαντινών Αρχαιοτήτων κάνει εκ νέου αναφορά σε έγγραφό της προς το Τμήμα Αρχαιολογικών Χώρων, Μνημείων και Αρχαιογνωστικής Έρευνας στη σημασία της περιοχής και του οικισμού της Ζαχαριάς, στον οποίο "λόγω της πυκνής βλάστησης είναι δύσκολο να εντοπιστούν οι μεταβυζαντινές αρχαιότητες του οι οποίες μνημονεύονται από την τοπική παράδοση, και αφορούν στην πρώτη φάση κατοίκησης του οικισμού". Δίνει πάρα ταύτα πράσινο φως για την εγκατάσταση του αιολικού σταθμού γιατί "η χωροθέτηση των ανεμογεννητριών δεν προκαλεί λόγω υψομέτρου και πυκνής βλάστησης άμεση οπτική όχληση (!) στις αρχαιότητες".

Η ΙΑ' Εφορεία Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων με έγγραφό της τον Μάρτιο του 2013 (28-3-2013, αριθ. πρωτ. 919) προς το Τμήμα Αρχαιολογικών Χώρων, Μνημείων και Αρχαιογνωστικής Έρευνας εισηγείται αρνητικά στην περίπτωση του αιολικού σταθμού "Μεγάλη Πέτρα", γιατί στην ευρύτερη περιοχή έχουν εντοπιστεί κατάλοιπα κυκλικού αρχαίου πύργου (ενδεχομένως του υπόθη Λικάριου) και πληθώρα διάσπαρτης κεραμικής. Τονίζουν επίσης ότι η χαράδρα της Ζαχαριάς δεν έχει ερευνηθεί ακόμα και ότι η θέση της σε άμεση εγγύτητα με την χαράδρα της Αρχάμπολης και τα έντονα στοιχεία αρχαίας κατοίκησης και εγκαταστάσεων βιοτεχνικού-μεταλλουργικού χαρακτήρα, την κάνουν να έχει ιδιαίτερο ενδιαφέρον από αρχαιολογικής άποψης. Αναφέρουν επίσης σπήλαιο το οποίο θα πρέπει να ερευνηθεί από την Εφορεία Παλαιοανθρωπολογίας-Σπηλαιολογίας Ν. Ελλάδας. Τέσσερις μήνες αργότερα, τον Ιούνιο του 2013 (26-6-2013, αριθ. πρωτ. 2155), η υπηρεσία με έγγραφό της προς το Τμήμα Αρχαιολογικών Χώρων, Μνημείων και Αρχαιογνωστικής Έρευνας εισηγείται θετικά για τις Α/Γ αρ. 1-6 που χωροθετούνται δυτικά της επαρχιακής οδού και εμμένει στην άποψή της και εισηγείται αρνητικά σε ό,τι αφορά στη χωροθέτηση των Α/Γ αρ. 7-10. Όπως επισημαίνει στο έγγραφό της, η περιοχή βόρεια της κοιλάδας της Ζαχαριάς θα κηρυχθεί αρχαιολογικός χώρος, μιας και παρατηρούνται ίχνη κατοίκησης από την Πρώιμη Εποχή του Χαλκού, κάτι που οδηγεί στο συμπέρασμα ότι η συγκεκριμένη θέση αποτελεί την νοτιότερα εντοπισμένη αυτής της εποχής στην Εύβοια. Η μεγάλη πυκνότητα οστράκων κεραμικής όλων των χρονικών περιόδων σε συνδιασμό με θεμέλια κυκλικού πύργου και τείχους κατασκευασμένου από αργολιθοδομή στο υψηλότερο σημείο, η παρουσία κλιβάνου με μεγάλη συγκέντρωση σωριών, επιβεβαιώνουν ότι πρόκειται για εγκαταστάσεις βιοτεχνικού-μεταλλουργικού χαρακτήρα που είναι δυνατόν να συσχετιστούν με τις αντίστοιχες του γειτονικού κηρυγμένου αρχαιολογικού χώρου της Αρχάμπολης.

Από το 2013 έχουν περάσει οκτώ χρόνια. Εάν η θέση Λιοφάντιζα είχε ανακηρυχθεί από το Ελληνικό Κράτος αρχαιολογικός χώρος, αυτό σίγουρα θα είχε συνέπειες και για την αιολική βιομηχανική εγκατάσταση "Μεγάλη Πέτρα" στα νότια της κοιλάδας της Ζαχαριάς. Τον Ιανουάριο του 2014 (17-1-2014, αριθ. πρωτ. ΥΠΠΟΑ/ΓΔΑΠΚ/ΔΠΚΑ/ΤΑΧ/Φ11/30120/124414/15070/6859) η Δ/νση Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων του Υπουργείου Πολιτισμού εγκρίνει την Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων των αιολικών σταθμών της RF ENERGY (τώρα ΤΕΡΝΑ) στο σύνολό τους, επομένως και στην τοποθεσία "Μεγάλη Πέτρα", υπό την προϋπόθεση να καταργηθούν οι Α/Γ 9 και 10 για αποφυγή πρόκλησης έμμεσης βλάβης στον αρχαιολογικό χώρο της Αρχάμπολης. Επίσης ζητά να κατατεθεί τοπογραφικό διάγραμμα όπου να φαίνεται η ακριβής θέση των συνοδών έργων σε σχέση με το έγκοιλο "Βαθιά Σπηλιά" στην παράλια ζώνη υλοποίησης του έργου.

Βάση των συντεταγμένων που αναγράφονται στο ΦΕΚ 87/Β/2-2-2000 και που ορίζουν τα όρια του κηρυγμένου αρχαιολογικού χώρου της Αρχάμπολης, δύο από τις ανεμογεννήτριες του αιολικού σταθμού "Μεγάλη Πέτρα", η Α/Γ 7 και 8, βρίσκονται σε απόσταση μικρότερη των 500 μ από τα όρια του κηρυγμένου πολιτιστικού μνημείου.

(γ) ΟΜΑΛΙΕΣ - ΚΟΡΑΚΟΒΡΑΧΟΣ Ι & ΙΙ - ΜΟΛΙΖΕΖΑ - ΔΕΞΑΜΕΝΕΣ ΙΙ - ΠΡΑΡΟ - ΚΑΛΑΜΑΚΙ Ι & ΙΙ

Η ΙΑ' Εφορεία Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων με έγγραφό της τον Μάρτιο του 2013 (28-3-2013, αριθ. πρωτ. 919) προς το Τμήμα Αρχαιολογικών Χώρων, Μνημείων και Αρχαιογνωστικής Έρευνας δηλώνει ότι είναι σύμφωνη υπό όρους με τη δημιουργία αιολικών σταθμών στις συγκεκριμένες τοποθεσίες παρότι "κατά τη διάρκεια αυτοψίας παρατηρήθηκαν διάσπαρτα όστρακα κεραμικής φανερώνοντας την ύπαρξη κατοίκησης αυτών των απομακρυσμένων περιοχών κατά τις περιόδους της Αρχαιότητας".

Κοιλάδα της Ζαχαριάς

6. ΤΑ ΣΤΥΡΑ ΚΑΙ Η ΕΥΡΥΤΕΡΗ ΠΕΡΙΟΧΗ

Η Δημοτική Ενότητα Στυραίων είναι αυτή τη στιγμή, μαζί με την περιοχή της Όχης, η πιο επιβαρυνόμενη από αιολικές βιομηχανικές εγκαταστάσεις σε όλο το Δήμο Καρύστου. Κυρίως στην περιοχή κοντά στην Ακρόπολη των Στύρων έρχεται κανείς πρόσωπο με πρόσωπο με ένα αλλοιωμένο περιβάλλον. Μια γεύση παίρνουμε χωρίς να εισέλθουμε καν στο εσωτερικό της στυρίας γης, στον επαρχιακό δρόμο από Στύρα προς Κάρυστο. Από τον Πολυπόταμο μέχρι το Βατήσι και από το Νημποριό και τα Πορτολάφια μέχρι την παραλία των Βαρελαίων στην άγρια θάλασσα του Αιγαίου, όλη η περιοχή είναι γεμάτη ανεμογεννήτριες ή βρίσκεται στο στόχαστρο των εταιρειών ΑΠΕ. Από τη στροφή κοντά στον αιολικό σταθμό "Ηλιόλουστη" λίγο μετά τα Κάψαλα και με κατεύθυνση το Αιγαίο αντικρύζει κανείς δρόμους με δέκα και παραπάνω μέτρα πλάτος να περνούν ξυστά δίπλα από το Κάστρο 'Αρμενο (Ακρόπολη των Στύρων) και να φτάνουν μέχρι τους Βαρελαίους. Υλικά παρατημένα εδώ και 'κει, μηχανήματα, καλώδια, πυλώνες Υ/Τ και σκόνη. Παντού εικόνα εργοταξίου. Από τους σταθμούς "Ηλιόλουστη" και "Διακόφτης" συνεχίζει μια ατέλειωτη γραμμή νέων εγκαταστάσεων, ξεκινώντας από τη θέση "Κορυφή" και συνεχίζοντας προς "Γκούρα" και "Εξώστη" φτάνοντας μέχρι το Αιγαίο και πλησιάζοντας σε πολύ μικρή απόσταση πολλά από τα Δρακόσπιτα της περιοχής.

Στα Στύρα του Μύθου και τις Ιστορίας με τα Δρακόσπιτα, το Κάστρο 'Αρμενο και τα αρχαία λατομεία και με τόσα άλλα που δεν έχουν ακόμα εξερευνηθεί και που αποδεικνύουν περίτρανα πόσο σημαντική είναι η συγκεκριμένη περιοχή, υπάρχει ένας πραγματικά μεγάλος αριθμός ανακηρυγμένων αρχαιολογικών χώρων. Στη συνέχεια θα παρουσιάσουμε μόνο εκείνους που απειλούνται από αιολικές βιομηχανικές εγκαταστάσεις:

- (1) Αρχαιολογικός χώρος στο λόφο Αγ. Νικολάου Στύρων και των παρακείμενων ρωμαϊκών λατομείων περιοχής Καψάλων, Στυρέων, Δ. Καρύστου, Π.Ε. Ευβοίας, Περιφ. Στερεάς Ελλάδας ΥΠΠΟΤ/ΓΔΑΠΚ/ΑΡΧ/Α1/Φ11/7783/326/25-1-2011, ΦΕΚ 21/ΑΑΠ/22-2-2011,
- (2) Αρχαιολογικός χώρος στη θέση «Πάλλη-Λάκκα» (συγκρότημα με τρία Δρακόσπιτα) στη διασταύρωση Βελανιδιού - Χάρακα - Κοπριάς, Στυρέων, Δ. Καρύστου, Π.Ε. Ευβοίας, Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας ΥΠΑΙΘΠΑ/ΓΔΑΠΚ/ΔΙΠΚΑ/ΤΑΧ/Φ43/91084/22706/4910/4395/12-9-2012, ΦΕΚ 323/ΑΑΠ/24-10-2012, και
- (3) Αρχαϊκή οικία στους πρόποδες του λόφου του κάστρου "Αρμενον", ΥΑ 2258/4-2-1966, ΦΕΚ 175/Β/26-3-1966

ΑΙΟΛΙΚΗ ΕΥΒΟΙΑΣ ΔΙΑΚΟΦΤΗΣ Α.Ε. με μια Α/Γ στα όρια του ανακηρυγμένου αρχαιολογικού χώρου και μια σε απόσταση λιγότερο από 500μ. (αδειοδότηση 2003).

ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΗ ΑΤΤΕΒΕ (ENVITEC), ΘΕΣΗ ΚΟΡΥΦΗ με την Α/Γ 523705/4222787⁵ (Α/Γ 1) τύπου Vestas 112 σε απόσταση 416 έως 556μ από τα όρια του ανακηρυγμένου αρχαιολογικού χώρου.

(4) Αρχαιολογικός χώρος στη διασταύρωση Βελανιδίου-Χάρακα-Κοπριάς, ΥΠΑΙΘΠΑ/ΓΔΑΠΚ/ΔΙΠΚΑ/ΤΑΧ/Φ43/91084/22706/4910/4395/12-9-2012, ΦΕΚ323/ΑΑΠ/24-10-2012 Εταιρεία ΣΟΦΡΑΝΟ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ ΑΕΕ (περιοχή Χάρακα) με τις Α/Γ 523256/4226708 και Α/Γ 523555/4226764 τύπου Nordex N90 εντός του ανακηρυγμένου αρχαιολογικού χώρου.

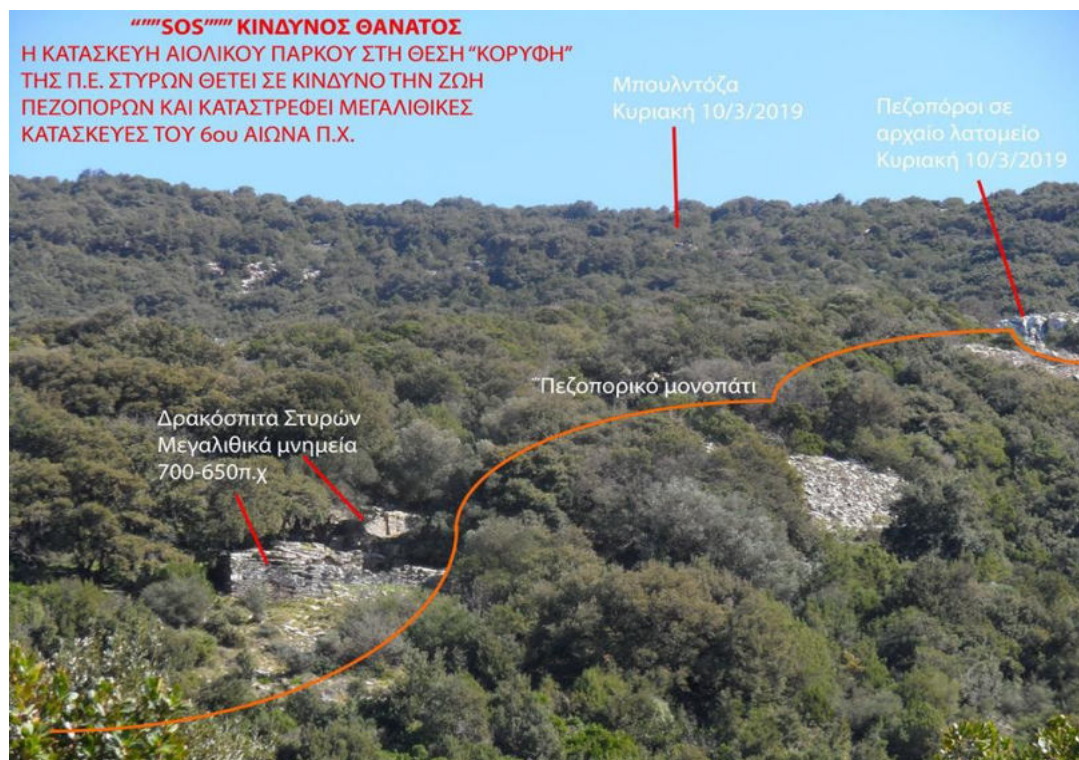
(5) Αρχαιολογικός χώρος στην θέση "Κουρθέα" (Δρακόσπιτο), ΥΠΑΙΘΠΑ/ΓΔΑΠΚ/ΔΙΠΚΑ/ΤΑΧ/Φ43/91084/22706/4910/4395/12-9-2012, ΦΕΚ323/ΑΑΠ/24-10-2012 ΣΟΦΡΑΝΟ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ ΑΕΕ (περιοχή Πόρτο Λάφια) με τις Α/Γ 520394/4218454, Α/Γ 520221/4218155 και Α/Γ 520567/4217907 τύπου Nordex N90 εντός του ανακηρυγμένου αρχαιολογικού χώρου και την Α/Γ 520884/4217631 σε 270μ απόσταση από τα όρια αυτού.

(6) Αρχαιολογικός χώρος στη θέση "Ιλκιζες" (Δρακόσπιτο), ΥΠΑΙΘΠΑ/ΓΔΑΠΚ/ΔΙΠΚΑ/ΤΑΧ/Φ43/91084/22706/4910/4395/12-9-2012, ΦΕΚ323/ΑΑΠ/24-10-2012 ΑΙΟΛΙΚΗ ΕΥΒΟΙΑΣ ΔΙΑΚΟΦΤΗΣ Α.Ε. με 3 Α/Γ εντός του αρχαιολογικού χώρου, 2 Α/Γ ακριβώς επάνω στα όρια και τουλάχιστον 4 Α/Γ σε απόσταση μικρότερη των 500μ. (αδειοδότηση το 2003).

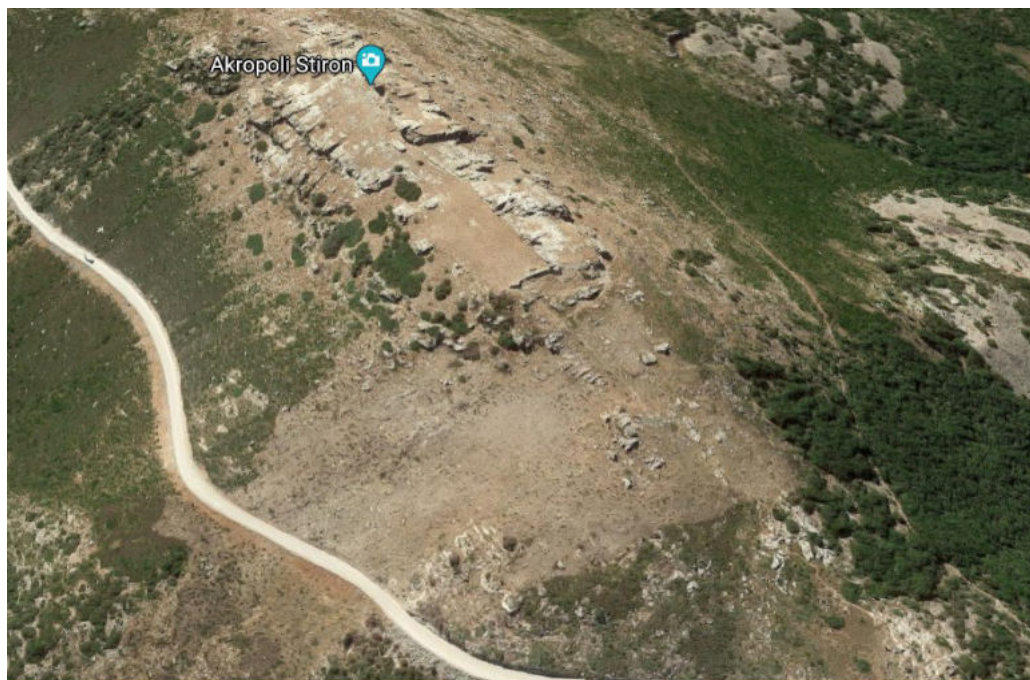
(7) Αρχαιολογικός χώρος στη θέση "Λιμικό Καψάλων" (Δρακόσπιτο), ΥΠΑΙΘΠΑ/ΓΔΑΠΚ/ΔΙΠΚΑ/ΤΑΧ/Φ43/91084/22706/4910/4395/12-9-2012, ΦΕΚ323/ΑΑΠ/24-10-2012 ΔΙΕΘΝΗΣ ΑΙΟΛΙΚΗ ΑΤΕΒΕ, ΘΕΣΗ ΗΛΙΟΛΟΥΣΤΗ με την Α/Γ 521203/4218804 εντός ανακηρυγμένου αρχαιολογικού χώρου, την Α/Γ 521341/4218865 ακριβώς επάνω στα όρια των αρχαιολογικών χώρων "Λιμικό Καψάλων" και "Κουρθέα" και τις Α/Γ 521495/4218820, Α/Γ 521651/4218790 και Α/Γ 521842/4218740 σε απόσταση από περίπου 200μ ως και λιγότερο από 500μ. (αδειοδότηση το 2001).

(8) Αρχαιολογικός χώρος στη θέση "Πύργος Νημποριού", ΥΠΑΙΘΠΑ/ΓΔΑΠΚ/ΔΙΠΚΑ/ΤΑΧ/Φ43/91084/22706/4910/4395/12-9-2012, ΦΕΚ323/ΑΑΠ/24-10-2012 ΣΟΦΡΑΝΟ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ ΑΕΕ με την Α/Γ 519871/4220413 τύπου Nordex N90 στα 613μ από τα όρια του ανακηρυγμένου αρχαιολογικού χώρου.

Από τα παραπάνω προκύπτει ότι στη Δημοτική Ενότητα Στυραίων σε αρκετές περιπτώσεις έχουν χωροθετηθεί ανεμογεννήτριες με τις θετικές γνωμοδοτήσεις των αρμόδιων αρχαιολογικών υπηρεσιών, είτε μέσα σε ανακηρυγμένους αρχαιολογικούς χώρους, είτε σε κοντινή απόσταση από τα όρια αυτών. Ποιός θα προστατέψει λοιπόν τα μεγαλιθικά Δρακόσπιτα, τα αρχαία λατομεία και ορυχεία μαρμάρου και όλα όσα δεν έχουν ανακαλυφθεί ακόμα, αν δεν το κάνουν οι αρμόδιες αρχαιολογικές υπηρεσίες; Ποιές οι επιπτώσεις στο Πυργάρι και το Δρακόσπιτο στον Κάβο Τόλια από την μεγάλη αιολική βιομηχανική εγκατάσταση της εταιρείας ΣΟΦΡΑΝΟ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ (Ελλάκτωρ) στις θέσεις αυτές; Θα γεμίσουν τόποι ανέπαφοι και ανέγγιχτοι όπως η περιοχή κοντά στο φαράγγι του Χάρακα και το Αμινού που είναι ανακηρυγμένος αρχαιολογικός χώρος (ΥΑ ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ43/29534/1468/21-6-2000/21-6-2000, ΦΕΚ 979/Β/9-8-2000) με ανεμογεννήτριες και τι επίδραση θα έχει αυτό στους αρχαιολογικούς θησαυρούς της περιοχής;

Πηγή: Στήβεν Κουνής

Οδοποιία για αιολικούς σταθμούς κάτω από την Ακρόπολη των Στύρων!

Ακρόπολη των Στύρων (Κάστρο Άρμενο)

7. ΠΑΛΑΙΟΠΥΡΓΟΣ (ΠΛΑΤΑΝΙΣΤΟΣ)

Στη θέση Παλιόπυργος κατασκευάστηκε αιολική βιομηχανική εγκατάσταση 13,8 MW με 6 ανεμογεννήτριες της εταιρείας "ΑΙΟΛΙΚΑ ΠΑΡΚΑ ΠΑΛΙΟΠΥΡΓΟΣ ΑΕ" (αρχικά ένας από τους 8 σταθμούς που θα κατασκεύαζε η εταιρεία ENEL GREEN POWER). Η τοποθεσία βρίσκεται σε μικρή απόσταση από την γνωστή παραλία Ποτάμι κοντά στο χωριό Πλατανιστός. Το όνομα "Παλιόπυργος" από μόνο του δηλώνει ότι ενδεχομένως στη θέση αυτή να υπήρχε από αρχαιοτάτων χρόνων κάποια οχύρωση ή πύργος. Οι εργασίες όμως πιθανόν να έγιναν μέχρι ολοκλήρωσεως του έργου χωρίς την επίβλεψη αρχαιολόγου. Δεν μας είναι γνωστή καμία μετακίνηση αρχαιολόγου από την ΕΦΑ Ευβοίας στο σημείο. Το βουνό ισοπεδώθηκε, οι τεράστιες πλατείες για τις ανεμογεννήτριες έγιναν και η αρχαιολογική κληρονομιά της συγκεκριμένης περιοχής βρέθηκε στο έλεος των χωματουργών και των εταιρειών αιολικής ενέργειας.

8. ΠΑΝΑΓΙΑ-ΣΠΗΛΙΑ

Λίγα χιλιόμετρα έξω από την Κάρυστο στην περιοχή Παναγιά-Σπηλιά (δεξιά του δρόμου που οδηγεί στο χωριό Πλατανιστός) άλλη μια αρχαιολογική θέση υποβαθμίστηκε από σύνοδα έργα για την κατασκευή αιολικών σταθμών. Τα καλώδια Υψηλής Τάσης φτάνουν μετά από πολλά χιλιόμετρα από τους αιολικούς σταθμούς της Όχης στο συγκεκριμένο σημείο και συνεχίζουν μέχρι το Βαθύ Αυλάκι (μικρός κολπίσκος μετά τον Μπούρο), όπου και ποντίζονται με υποθαλάσσιο καλώδιο με προορισμό την Ραφήνα. Ενας από τους πολλούς πυλώνες Υ/Τ τοποθετήθηκε σε λίγα μόλις μέτρα απόσταση από οικοδομικά κατάλοιπα κυκλικού πύργου κλασικών έως ελληνιστικών χρόνων. Στο χώρο υπάρχει διάσπαρτο οικοδομικό υλικό και λιθόπλινθοι από σχιστόλιθο που βρίσκονται μετά από χιλιάδες χρόνια ακόμα στη αρχική τους θέση. Στην περιοχή έχουν επίσης εντοπιστεί κομμάτια κεραμικής και μαγειρικών σκευών. Η θέση του πύργου είχε στρατηγική σημασία, γιατί από το σημείο εποπτεύεται όλος ο κόλπος της Καρύστου, η περιοχή της Γεραιστού και το στενό μεταξύ Εύβοιας και Άνδρου. Να σημειώσουμε εδώ ότι η αρχαία Γεραιστός (Καστρί) που πρωτοαναφέρετε στην Οδύσσεια συνδεόταν με μονοπάτι με τη συγκεκριμένη θέση και ότι όλη η ευρύτερη περιοχή Καστρί-Κάλαμος-Αγιοί-Μπούρος κλπ. παρουσιάζει έναν πολύ σημαντικό αριθμό αρχαιολογικών θέσεων (αγροτικές εγκαταστάσεις, κατάλοιπα πύργων, μεταλλουργικές εγκαταστάσεις, αρχαία λατομεία, δεξαμενές κ.α.) και ευρημάτων τα οποία πρέπει να προστατευθούν από τις αρμόδιες υπηρεσίες.

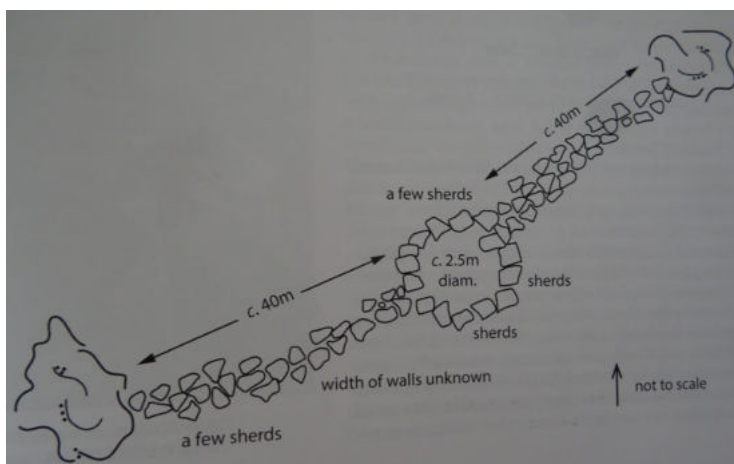

9. ΜΑΡΚΟΥΡΙ-ΙΣΙΩΜΑΤΑ

Ο Πλατανιστός είναι ένα από τα περικυκλωμένα με ανεμογεννήτριες χωριά της Καρυστίας (αιολικοί σταθμοί "Μύτικας", "Παλιόπυργος" κλπ), παρότι θεωρείται ένας από τους βασικούς τουριστικούς προορισμούς της περιοχής. Καλούμε λοιπόν την αρμόδια Αρχαιολογική Υπηρεσία να γνωμοδοτήσει αρνητικά για τον αιολικό σταθμό της εταιρείας "ΑΙΟΛΙΚΗ ΠΛΑΤΑΝΙΣΤΟΥ ΑΕ" στη θέση Κουκουβάγιες-Μαρκούρι-Ισιώματα. Η συγκεκριμένη εγκατάσταση περιλαμβάνει 11 ανεμογεννήτριες των 3 MW, με μια αριστερά και άλλες δέκα να χωροθετούνται δεξιά της επαρχιακής οδού προς Πλατανιστό, στην κορυφογραμμή που βρίσκεται μεταξύ Ποτάμι και Λιβαδάκι. Η ευθεία απόσταση από τον Πλατανιστό είναι περίπου 1,5-1,8 χλμ. Η περιοχή ανήκει στο δίκτυο Natura 2000 και είναι Ζώνη Ειδικής Προστασίας (ΖΕΠ). Στη θέση που θα γίνει ο αιολικός σταθμός έχουν κάνει στο παρελθόν αυτοψία αρχαιολόγοι της Εφορείας Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων και εντόπισαν σημαντικά αρχαιολογικά ευρήματα, μεταξύ άλλων και αρχαίο κτίριο σε εποπτική θέση. Δεν μας κάνει εντύπωση που το σημείο έχει αξία και από αρχαιολογικής πλευράς μιας και η απόσταση από παρόμοιες θέσεις σε Λιβαδάκι, Γεραιστό και Ελληνικό Πλατανιστού είναι σχετικά μικρή.

Πηγή: ΕΦΑ Ευβοίας

10. ΠΡΟΦ. ΗΛΙΑΣ (ΜΑΡΜΑΡΙ)

Κοντά στα χωριά Βατήσι, Καλογέρι και Αλέξι του Δήμου Καρύστου έχουν γίνει τα τελευταία χρόνια αρκετές πυρκαγιές (Ιούλιος 2018, Σεπτ. 2019, Σεπτ. 2020). Η τελευταία ξεκίνησε σε δύσβατη περιοχή και σε χρονική στιγμή με πολύ δυνατούς ανέμους με αποτέλεσμα να καταστραφεί όλος ο λόφος και μαζί του κισσούρια, κουμαριές και άλλα χρήσιμα μελισσοκομικά φυτά. Πέρα από την σπουδαία φύση, ο λόφος του Προφήτη Ηλία έχει μεγάλη αρχαιολογική σημασία. Υπάρχει εκεί αρχαίο ανάλλημα, μεγάλο μέρος του οποίου έχει καταληφθεί από τον χριστιανικό ναό. Τα ευρήματα στην γύρω περιοχή χρονολογούνται στα μέσα του 7 αι. π.Χ., ενδεχομένως και νωρίτερα μιας και από τη συγκεκριμένη απόκρημνη και φυσικά οχυρή θέση έχει κανείς οπτική επαφή με την Όχη, τον κόλπο της Καρύστου και του Μαρμαρίου ως και την Αττική, τον κάμπο του Κατσαρωνίου, αλλά και προς τα χωριά Καλογέρι, Βατήσι, Στουππαίους κλπ. Το οροπέδιο κοντά στην κορυφή είναι ενισχυμένο με ογκόλιθους (μεγαλιθικούς;) και κομμάτια οψιδιανού μαρτυρούν ζωή εδώ και χιλιάδες χρόνια. Πλησίον του κοντινού χωριού Αλέξι έχουν βρεθεί αρχαία λατομεία. Από τη νεότερη ιστορία γνωρίζουμε ότι στις 6. Μαΐου 1823 οι δυνάμεις του Κριεζώτη νίκησαν τους Τούρκους της Καρύστου στη γνωστή ως "μάχη του χωριού Βατήσι" διάρκειας οκτώ ωρών. Ενα από τα σημεία της σύγκρουσης ήταν και η βουνοκορυφή του Προφήτη Ηλία με τις οχυρώσεις της. "Εν τη μάχη ταύτη ... ήτις διήρκεσεν από πρωίας μέχρι δειλῆς, Ἕλληνας μὲν οὐδείς ἐφονεύθη, οὔτε ἐτρώθη", αναφέρει ο Γουναρόπουλος. Το 2001 η περιοχή πολυ σωστά ανακηρύχθηκε αρχαιολογικός χώρος (ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ43/37418/2224, ΦΕΚ1008/1-8-2001) με την ομόφωνη γνωμοδότηση του Τοπικού Συμβουλίου Μνημείων Στερεάς Ελλάδας με την αιτιολογία ότι εντοπίσθηκαν ορατά αρχαία οικοδομικά λείψανα και περισυνελέγησαν όστρακα χρονολογούμενα στους αρχαϊκούς έως και κλασικούς χρόνους. Σε ένα θραύσμα ανάγλυφου πλακιδίου του 7ου αι. π.Χ. διακρίνεται το πίσω τμήμα αλόγου φτιαγμένο με την τεχνική της επίπεδης σφραγίδας.

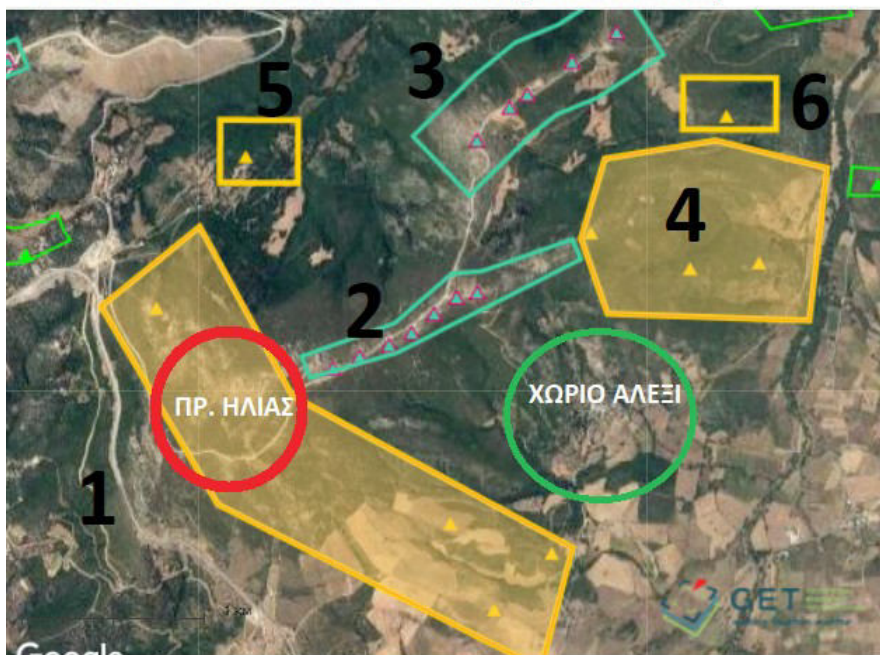
Στην περιοχή του Προφήτη Ηλία υπάρχουν δύο αιολικές βιομηχανικές εγκαταστάσεις με 'Αδεια Λειτουργίας των "ΑΝΑΝΕΩΣΙΜΕΣ ΠΗΓΕΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΚΑΡΥΣΤΙΑΣ ΑΕ" (ή "ΕΝΕΡΓΙ Ε2 ΑΙΟΛΙΚΑ ΠΑΡΚΑ ΚΑΡΥΣΤΙΑΣ ΜΟΝΟΠΡΟΣΩΠΗ ΕΠΕ") των 4,2 MW με 7 ανεμογεννήτριες (αδειοδότηση 2001) και της "WRE HELLAS SA" των 3,6 MW με 5 ανεμογεννήτριες (αδειοδότηση 2001). Η Α/Γ 528818/4214857 της πρώτης εταιρείας βρίσκεται ακριβώς πάνω στα όρια του κηρυγμένου αρχαιολογικού χώρου και τουλάχιστον άλλες τρεις ανεμογεννήτριες σε απόσταση μικρότερη των 500μ.

Δυστυχώς πρόσφατα πήρε 'Αδεια Παραγωγής αιολικός σταθμός της εταιρείας "RESPLAN ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΠΕ" με συνολικά 5 ανεμογεννήτριες των 3 MW διασκορπισμένες στον

Δήμο Καρύστου (ενδεχομένως και προς αποφυγή εκπόνησης Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων) με μία εξ' αυτών κοντά στην κορυφή του Προφήτη Ηλία. Ομάδα πολιτών έχει ήδη προσφύγει στις αρμόδιες υπηρεσίες για το συγκεκριμένο έργο.

Ο μεγαλύτερος κίνδυνος για τον αρχαιολογικό χώρο θα προκύψει όμως από τη δημιουργία αιολικού σταθμού της εταιρείας "ENERFARM 4 ΑΕ" (με έδρα τη Δράμα και συμφερόντων "Μάρμαρα Παυλίδης"), η οποία έχει ως ζώνη κατάληψης ολόκληρή την περιοχή του Προφήτη Ηλία, δηλαδή ουσιαστικά ολόκληρο τον αρχαιολογικό χώρο. Η μια υπο αξιολόγηση ανεμογεννήτρια της "ENERFARM 4" στη θέση 528061.629/4215097.492 και κοντά στην τοποθεσία "Βρύση των Καλογήρων" είναι εκ των πραγμάτων αδύνατο να μην κατασκευαστεί πάνω σε αρχαία ευρήματα, μιας και βρίσκεται σε λιγότερο από 200μ απόσταση από τα όρια του αρχαιολογικού χώρου. Σε περίπτωση πύκνωσης σε μεταγενέστερο στάδιο ο αρχαιολογικός χώρος θα καταστραφεί ανεπανόρθωτα.

ΑΙΟΛΙΚΕΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΕΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΕΝΤΟΣ ΚΑΙ ΚΟΝΤΑ ΣΤΟΝ ΑΝΑΚΥΡΗΓΜΕΝΟ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟ ΧΩΡΟ ΤΟΥ ΠΡΟΦ. ΗΛΙΑ (ΔΕ ΜΑΡΜΑΡΙΟΥ)

1) ΥΠΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΑΙΟΛΙΚΟΣ ΣΤΑΘΜΟΣ ΜΕΣΑ ΣΤΟΝ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟ ΧΩΡΟ ΤΟΥ ΠΡΟΦ. ΗΛΙΑ (ΔΕ ΜΑΡΜΑΡΙΟΥ) (Ο αρχαιολ. χώρος σε κόκκινο κύκλο) ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ "ENERFARM 4" (έδρα Δράμα) , 4 ΑΓ

2) ΥΠΟ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΑΝΑΝΕΩΣΙΜΕΣ ΠΗΓΕΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΚΑΡΥΣΤΙΑΣ ΑΕ, 4,3 MW, 7 ΑΓ, ΘΕΣΗ ΠΡΟΦ. ΗΛΙΑΣ

3) ΥΠΟ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ WRE HELLAS, 3,6 MW ΠΡΟΦ. ΗΛΙΑΣ, 5 ΑΓ

4) ΥΠΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ, ENERFARM 4, 3 ΑΓ

5) ΜΕ ΑΔΕΙΑ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ RESPLAN ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΠΕ, 3 MW, 1 ΑΓ, ΘΕΣΗ ΚΑΛΟΓΗΡΙ

6) ΜΕ ΑΔΕΙΑ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ RESPLAN ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΠΕ, 3 MW, 1 ΑΓ, ΘΕΣΗ ΜΠΑΤΣΑΛΙΑΣ

Καμμένος λόφος Προφ. Ηλία (νότια πλευρά)

11. ΤΡΙΚΟΡΦΟ

Στη θέση Τρίκορφο κοντά στο χωριό Βατήσι η εταιρεία "ΑΙΟΛΙΚΑ ΠΑΡΚΑ ΤΡΙΚΟΡΦΟ ΑΕ" έχει κατασκευάσει αιολικό σταθμό 11,5 MW. Όπως ενημέρωσε με ανακοίνωσή της η ΕΦΑ Ευβοίας τον Ιανουάριο του 2019, στην περιοχή εντοπίστηκαν δύο αρχαία λατομεία. Η Καρυστία συνδέθηκε από τα αρχαία χρόνια με την εξόρυξη μαρμάρου (καρύστια και στυρία λίθος). Κατασκευάζονταν κυρίως μονολιθικοί κίονες οι οποίοι στόλιζαν δημόσια κτίρια όπως την Βιβλιοθήκη του Ανδριανού κ.α. Το πρώτο λατομείο στη θέση Τρίκορφο βρίσκεται πάνω ακριβώς από την κύρια οδευση του έργου. Κατά την ΕΦΑ Ευβοίας: "Ψηλά πάνω στον βράχο εντοπίστηκαν δυο μικρά μέτωπα εξόρυξης και κάποια επιμήκη κιβωτιόσχημα λαξεύματα επί του δαπέδου αυτών, ενώ σε απόσταση μόνο λίγων μέτρων στα ανατολικά του, βρέθηκε ένα χαμηλός σωρός λατύπης εξόρυξης". Το δεύτερο αρχαίο λατομείο βρέθηκε στα ΒΔ του έργου και ο κυρίως χώρος του είναι κατά πολύ μεγαλύτερος από ότι στο πρώτο λατομείο. Υπάρχουν τρία μεγάλα και ψηλά μέτωπα εξόρυξης. Και συνεχίζει η ΕΦΑ Ευβοίας στην ανακοίνωσή της: "Γύρω από τον περιβάλλοντα χώρο δεσπόζουν τρεις μεγάλοι σωροί λατύπης, δυο στα ανατολικά και ένας στα δυτικά της κυρίως περιοχής εξόρυξης και λατόμησης, ενώ μπροστά από την κύρια περιοχή του λατομείου βρίσκεται χώρος απόθεσης ορθογώνιων ογκωδών κυβόλιθων καθώς και άλλων ημίεργων ογκόλιθων που φέρουν ίχνη λάξευσης, στην κατωφέρεια στα νότια του κυρίως χώρου εξόρυξης, πιθανότατα προς καταβίβαση και τελική φόρτωση. Στο δάπεδο του κυρίως χώρου του λατομείου βρίσκονται, ο ένας δίπλα στον άλλον, τρεις ημίεργοι κίονες και πιθανότατα και άλλοι κυβόλιθοι, οι οποίοι όμως δεν είναι ιδιαίτερα εμφανείς εξαιτίας της παχιάς επίχωσης και της βλάστησης που τους καλύπτει. Μπροστά από τα κυρίως μέτωπα βρίσκεται μικρή κυκλική κατασκευή συλλογής νερού, καλυμμένη με σχιστολιθικές πλάκες για την πλύση των εργαλείων και για άλλες χρήσεις".

Πηγή: ΕΦΑ Ευβοίας

Βιβλιογραφία

Βλάμη, Βασιλική, *"Η περιοχή της Όχης"*, εκδ. Ν.Α. Ευβοίας, 2000.

Εφορεία Αρχαιοτήτων Ευβοίας, *"Εντοπισμός αρχαίων λατομείων κατά τη διάρκεια εγκατάστασης αιολικών πάρκων στην ευρύτερη περιοχή του Δήμου Καρύστου στη Νότια Εύβοια"*, Δελτίο Τύπου, 14-1-2019.

Εφορεία Αρχαιοτήτων Ευβοίας, *"Αποτελέσματα σωστικής ανασκαφικής έρευνας στο Καψούρι Καφηρέα από την Εφορεία Αρχαιοτήτων Εύβοιας"*, Δελτίο Τύπου, 30-1-2019.

Εφορεία Αρχαιοτήτων Ευβοίας, *"Εγκατάσταση των ιστορικών χρόνων στο Πυργάρι"*, Δελτίο Τύπου, 10-9-2019.

Κλώντζας, Μανώλης, *"Μπορούν να συνυπάρξουν αιολικά και φωτοβολταϊκά πάρκα με τα μνημεία;"*, 15-7-2020 (<https://www.patris.gr/2020/07/14/mporoy-n-synyparchoyn-aiolika-kai-fotovoltaika-parka-me-ta-mnimeia-oi-alloioseis-toy-fysikoy-perivallontos-kanoy-n-toys-anthropoys-metanastes-ston-topo-toys/>).

Χιδίρογλου, Μαρία, *"Η αρχαία Καρυστία: συμβολή στην ιστορία και αρχαιολογία της περιοχής από τη γεωμετρική έως και την αυτοκρατορική εποχή"*, 2012.